

Nr. 8 (52), 24 septembrie – 9 octombrie 2008

I. STIRI PE SCURT

Integrare Europeană

- Vladimir Voronin: Poziția Reținută a Moldovei în Reglementarea Transnistreană și Euromodernizarea Țării au Atras Atenția Față de Moldova. Info-Prim Neo. 26.09.2008.
- Ne integrăm în UE prin CSI. Unimedia. 30.09.2008.
- Consultări Politice Bilaterale în Domeniul Afacerilor Externe între Republica Moldova și Regatul Suediei. MAEIE. 01.10.2008.
- Ministrul Andrei Stratan a Avut o Întrevedere cu Delegația Bundestag-ului German. MAEIE. 02.10.2008.
- Un Parlamentar German Recomanda Semnarea unui Tratat Politic de Baza între România și R. Moldova. NewsIn. 04.10.2008.
- Întrevedere A. Stratan – J.-P. Jouyet. MAEIE. 06.10.2008
- Reuniunea Comitetului de Cooperare Republica Moldova – Uniunea Europeană. MAEIE. 06.10.2008.
- UE își Asumă Riscul ca Noul Acord cu R. Moldova să fie Interpretat ca Sprijin Politic pentru Guvern. NewsIn. 07.10.2008.

România-Republica Moldova

- Premierul R. Moldova, Zinaida Greceanii, Se Pregătește de o Vizită la București în Luna Octombrie. NewsIn. 01.10.2008.
- Autoritățile de la Chișinău Speră într-o Apropiere a Pozițiilor cu Bucureștii pentru Semnarea Tratatului Politic și a Acordului de Frontier. NewsIn. 01.10.2008.
- Comisia Moldo-Română de Colaborare Economică și Integrare Europeană își va Desfășura Lucrările în Cadrul Vizitei Premierului la București. Info-Prim Neo. 03.10.2008.
- Bucureștii Va Readece în Discuție Deschiderea unor Consulate în Republica Moldova. NewsIn. 02.10.2008.
- Andrei Stratan: „Cu România ne Vom Întâlni în Europa Comună”. Jurnal de Chișinău. 07.10.2008.

SUA – Republica Moldova

- Statele Unite Sunt Gata să Susțină Moldova în Vederea Soluționării cât mai Grabnice a Conflictului Transnistrean. Info-Prim Neo. 01.10.2008.
- Întrevederea Președintelui Vladimir Voronin cu dl David Merkel, Adjunct al Sub-Secretarului de Stat pentru Europa și Eurasia în Departamentul de Stat. Președinția RM. 07.10.2008.
- Întrevedere Ministrul de Externe Andrei Stratan - David Kramer, Asistentul Secretarului de Stat al SUA pentru Problemele Democrației, Drepturilor Omului și Muncii. MAEIE. 30.09.2008

Conflictul Transnistrean

- Vasili Sova și Valeri Nesteruskin se Pronunță pentru Reluarea Grabnică a Negocierilor pentru Reglementarea Transnistreană. Interlic. 26.09.2008.

- Întrevederea Președinte Vladimir Voronin cu dl Kalman Mizsei, Rezentantul Special al UE pentru Moldova. Președinția RM. 29.09.2008.
- Ambasadorul Rus în Moldova Afirma ca Negocierile în Problema Transnistreană ar Putea fi Reluate Doar După o Întrevedere dintre Vladimir Voronin și Igor Smirnov. Deca-press. 30.09.2008.
- Vladimir Voronin: Ne-am Saturat de „Figli-Migli” ale lui Smirnov. Interlic. 02.10.2008.
- Evghenii Șevciuk: Cea Mai Optimă Variantă de Soluționare a Conflictului Transnistrean este Crearea unei Confederații. Interlic. 03.10.2008.
- Ambasadorul Rus la Chișinău: Nu Există Similitudini între Situația din Georgia și cea din Regiunea Transnistreană. Info-Prim Neo. 02.10.2008.
- Președintele Sovietului Suprem de la Tiraspol Acuză Republica Moldova de Genocid. Unimedia. 03.10.2008.
- OSCE va Depune Toate Eforturile pentru Reluarea cât mai Grabnică a Negocierilor în Format 5+2, Asigură Șeful Misiunii în Moldova. Info-Prim Neo. 03.10.2008.
- Rezentantii Transnistriei Refuza să se Intrunească în Formatul “5+2”. Deca-press. 04.10.2008.
- Despre Situația în Cadrul Consultărilor privind Reluarea Procesului de Negocieri în Procesul de Reglementare a Conflictului Transnistrean. Ministerul Reîntegrării. 07.10.2008.
- Vladimir Voronin: În Situația Creată Este Greu să Fii Optimist. Interlic. 07.10.2008.
- SUA Speră că Negocierile în Formatul 5+2 Vor Fi Reluate până la Sfârșitul Anului Curent. Info-Prim Neo. 08.10.2008.

II. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Intervenția Președintelui Vladimir Voronin și a Ministrului de Externe Andrei Stratan, la Comisia Națională pentru Integrare Europeană din 26 septembrie 2008. Transcriere APE.
2. Ministrul Moldovean de Externe Andrei Stratan: „Transnistria ar putea fi un precedent”. Frankfurter Allgemeine Zeitung 07.10.2008.
3. Vor Aduce Alegerile din 2009 mai Multă Credibilitate Politicii Externe a R. Moldova? Comentariu de Victor Chirilă, Director de programe APE. Info-Prim Neo. 06.10.2008.
4. “Prin Reunificarea Germaniei s-a Reușit Unificarea Europei”. Interviu cu Ambasadorul Germaniei Nikolaus von der Wenge Graf Lambsdorff. Timpul. 03.10.2008.
5. „Integrarea Europeană a Moldovei ar fi o Șansă pentru Reglementarea Transnistreană”. Interviu cu Radu VRABIE, Coordonator de programe APE. „Profit”. Septembrie 2008.
6. Europarlamentar Lituanian Eugenijus Gentvilas: “Promovarea UE prin Intermediul Primărilor e mult mai Eficientă”. Timpul. 08.10.2008.
7. Cooperarea Regională a Republicii Moldova în Sud-Estul Europei: Obiective, Realizări Eșecuri și Perspective. Analiză de Victor Chirilă, Director Programe APE. 05.10.2008.

I. ȘTIRI PE SCURT

8-10 octombrie	Vizita în Moldova a Reprezentantului special al UE pentru Republica Moldova Kalman Mizsei
8-9 octombrie	Vizita în Moldova a directorilor politici din Ministerele de Externe a Cehiei, Suediei și Lituaniei
7-8 octombrie	Vizita dlui David Merkel, Adjunct al Asistentului Secretarului de stat al SUA pentru Europa și Eurasia
7-8 octombrie	Vizita delegației parlamentare a Finlandei conduse de Pertti Salolainen, Președintele Comisiei pentru Afaceri Externe a Parlamentului finlandez
6 octombrie	Vizita în Moldova a dlui Jean-Pierre Jouyet, Secretarul de stat pentru Afaceri Europene al Ministerului Afacerilor Externe al Franței
6 octombrie	Vizita în Moldova a dlui Boris Tarasyk, Președintele Comisiei pentru Integrare Europeană a Radei Supreme din Ucraina
3 octombrie	Reuniunea Comitetului de Cooperare Republica Moldova – UE
2 octombrie	Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, l-a primit pe șeful misiunii OSCE în Moldova, Philip Remler
2 octombrie	Vizita în Moldova a dlui Günther Krichbaum, Președintele Comisiei pentru Afaceri Europene a Bundestag-ului german
1 octombrie	Consultări Politice Bilaterale în Domeniul Afacerilor Externe între Republica Moldova și Regatul Suediei
29 septembrie	Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, l-a primit pe Kalman Mizsei, Reprezentantul special al UE pentru Republica Moldova.
29 septembrie	Întrevederea Ministrului de Externe Andrei Stratan cu David Kramer, Asistentul Secretarului de Stat al SUA pentru Problemele Democrației, Drepturilor Omului și Muncii
29 septembrie	Discursul Ministrului de Externe Andrei Stratan în cadrul sesiunii a 63-a a Adunării Generale a ONU (www.mfa.md/evenimente/3494)
26 septembrie	A avut loc Ședința Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană.

Integrare Europeană

- **Vladimir Voronin: Poziția Reținută a Moldovei în Reglementarea Transnistreană și Euromodernizarea Țării au Atras Atenția Față de Moldova. Info-Prim Neo. 26.09.2008.**

„Poziția reținută, echilibrată a Moldovei în problema reglementării transnistrene, euromodernizarea consecventă și metodică a țării, realizată fără false lozinci emotive, au atras, în sfârșit, atenția față de Moldova și față de experiența sa în acest domeniu”, a declarat președintele R. Moldova, Vladimir Voronin, vineri, 26 septembrie, în cadrul ședinței Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană. „Sunt foarte bucuroși că evitarea confruntării, stabilitatea și predictibilitatea sunt iarăși solicitate pe piața dispozițiilor politice. În acest

sens, pentru Moldova au apărut șanse bune. Și nu numai șanse de a accelera cu adevărat procesul de soluționare a problemei transnistrene, dar și de a avansa considerabil pe calea integrării europene”, a declarat șeful statului.

- **Ne integrăm în UE prin CSI. Unimedia. 30.09.2008.**

La 30 septembrie, Premierul Zinaida Greceanîi a anunțat că summitul țărilor din Comunitatea Statelor Independente va avea loc la Chișinău, cu două săptămâni înainte de summitul Inițiativa Central Europeană, în zilele de 13-14 noiembrie, anunță NewsIn. Potrivit premierului Greceanîi, la summitul CSI vor fi examinate cu precădere subiecte cu caracter economic și social, de interes pentru Republica Moldova. Printre acestea Greceanîi a numit cooperarea economică, promovarea mărfurilor moldovenești

pe piețele CSI, comerțul cu țările din spațiul postsovietic, dar și protecția socială reciprocă a cetățenilor. "Nu putem și nu avem dreptul să renunțăm la piețele din CSI, pentru care luptă țările europene", a declarat premierul moldovean. Potrivit Zinaidei Greceanii, integrarea europeană rămâne o prioritate pentru Republica Moldova, iar Chișinăul speră că în viitorul apropiat Comisia Europeană va definitiva mandatul pentru începerea negocierilor pe marginea unui nou acord între Republica Moldova și UE.

- **Consultări Politice Bilaterale în Domeniul Afacerilor Externe între Republica Moldova și Regatul Suediei. MAEIE. 01.10.2008.**

În cadrul vizitei de lucru la Stockholm din 1 octombrie 2008, dl Valeriu Ostalep, Viceministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene, a avut o întrevedere cu omologul său suedez, dl Bjorn Lyrvall, Director General pentru Afaceri Politice din cadrul Ministerului de Externe al Regatului Suediei. Elementul principal în discuțiile privind relațiile moldo-suedeze l-a constituit proiectul „Parteneriatul estic”, care reprezintă o inițiativă comună polono—suedeză, orientată spre crearea oportunităților adiționale de susținere a proceselor de reforme desfășurate în vecinătatea estică a Uniunii Europene. Oficialul suedez a reconfirmat că țara sa va continua să sprijine eforturile Republicii Moldova de racordare la standardele europene și de intensificare a raporturilor cu UE, inclusiv pe parcursul perioadei deținerii de către Suedia a Președinției Uniunii Europene în a doua jumătate a anului viitor. <http://www.mfa.md/noutati/3507/>

- **Ministrul Andrei Stratan a Avut o Întrevedere cu Delegația Bundestag-ului German. MAEIE. 02.10.2008.**

Pe data de 2 octombrie, dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, a avut o întrevedere cu delegația Bundestag-ului german, condusă de dl Günther Krichbaum, Președintele Comisiei pentru Afaceri Europene. Reiterând sprijinul Germaniei față de eforturile de integrare europeană a Republicii Moldova, dl Günther Krichbaum a evidențiat rolul important al colaborării intense cu comunitatea europeană.

Membrii delegației au menționat progresele în implementarea Planului de Acțiuni RM-UE, subliniind necesitatea continuării reformelor instituționale și a ajustării legislației la standardele europene, inclusiv prin adoptarea unor măsuri sporite în combaterea corupției. De asemenea, oficialii germani au evidențiat drept sarcini importante pentru Republica Moldova efectuarea unor reforme în sistemul justiției, precum și atragerea investițiilor străine și utilizarea lor în domenii mai puțin dezvoltate.

- **Un Parlamentar German Recomanda Semnarea unui Tratat Politic de Baza între Romania și R. Moldova. NewsIn. 04.10.2008.**

Președintele Comisiei pentru afaceri europene din camera inferioară a Parlamentului german, Gunther Krichbaum, aflat în vizită la Chișinău, în perioada 1-2 octombrie, a declarat că este în interesul României și al Republicii Moldova să aibă relații bune și să încheie cât mai repede un tratat politic de bază. Republica Moldova este prin definiție o țară europeană. Dacă în cazul Georgiei lucrurile sunt discutabile sub acest aspect, în cazul Republicii Moldova situația este clară, spune președintele Comisiei pentru afaceri europene din Bundestagul german, Gunther Krichbaum. Întrebat dacă România face parte din grupul de prieteni ai Republicii Moldova în UE, Gunther Krichbaum a spus că este în interesul Bucureștiului să aibă relații bune cu Republica Moldova. "Știu că în trecut au fost asperități între cele două țări, dar este în interesul ambelor părți să se ajungă cât de repede la un Tratat politic de bază. Și știu că de curând s-au întâlnit și președinții celor două țări, în cadrul unui turneu pe care (președintele Traian) Băsescu l-a făcut în mai multe țări, printre care și Georgia, și cu siguranță din acest punct de vedere se va ajunge la niște pași importanți și pozitivi", a apreciat președintele Comisiei pentru afaceri europene din Bundestagul german, Gunther Krichbaum.

- **Întrevedere A. Stratan – J.-P. Jouyet. MAEIE. 06.10.2008**

Dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, a avut, la 6 octombrie, o întrevedere cu dl Jean - Pierre Jouyet, Secretar de Stat pentru Afaceri Europene al MAE al Republicii Franceze, aflat

într-o vizită de lucru la Chișinău. În contextul abordării dimensiunii europene, dl A. Stratan și-a exprimat speranța ca pe durata Președinției franceze în UE să fie obținut mandatul Comisiei Europene în vederea lansării negocierilor noului acord RM—UE. Secretarul de Stat pentru Afaceri Europene a declarat că Președinția franceză a Uniunii Europene acordă o atenție deosebită aprofundării politicii europene de vecinătate, prin valorificarea plenară a posibilităților existente în acest sens, iar Franța va continua să sprijine R.Moldova în realizarea aspirațiilor sale de integrare europeană și de modernizare în conformitate cu standardele europene. <http://www.mfa.md/noutati/3544/>

- **Reuniunea Comitetului de Cooperare Republica Moldova – Uniunea Europeană. MAEIE. 06.10.2008.**

În cadrul reuniunii din 3 octombrie au fost discutate evoluțiile recente în procesul realizării obiectivului de integrare europeană, și anume: dialog politic și reforme, justiție și afaceri interne, dezvoltare social-economică, comerț, piața și reforma regulatorie și cooperarea în domeniul vamal, transport, energetică, societate informațională și mediu, contacte interumane. Reuniunea Comitetului de Cooperare a fost urmată de cea de-a doua rundă de consultări informale RM-UE asupra viitorului Acord juridic. În cadrul discuțiilor a fost realizat un schimb de opinii referitor la elementele de bază care urmează a fi luate în considerație de către Comisia Europeană în procesul definitivării proiectului mandatului de negocieri. <http://www.mfa.md/noutati/3536/>

- **UE își Asumă Riscul ca Noul Acord cu R. Moldova să fie Interpretat ca Sprijin Politic pentru Guvern. NewsIn. 07.10.2008.**

Riscul ca actualul guvern de la Chișinău să speculeze electoral noul acord cu UE este surclasat de beneficiile pe care le va aduce deschiderea către R. Moldova, mai ales în actualul context geopolitic creat de conflictul din Georgia, a declarat luni, 6 octombrie la Bruxelles reprezentantul UE Kalman Miszei. Reprezentantul UE pentru Republica Moldova, Kalman Miszei, a prezentat luni seară Comisiei pentru afaceri externe a Parlamentului European ultimele evoluții în

relația blocului comunitar cu Chișinăul, mai ales în urma conflictului din Georgia. "Riscul ca partidul aflat la guvernare să exploateze beneficiile mandatului Comisiei Europene (de a negocia un nou acord UE-R.Moldova - n.r.) este surclasat de efectele pozitive ale acestui semnal UE către Republica Moldova, care acum are o semnificație geopolitică", a spus Miszei, răspunzând la o întrebare a președintei delegației UE-Moldova din Parlamentul European, Marianne Mikko. Miszei a subliniat însă nevoia ca alegerile din primăvara lui 2009 să fie libere, pentru a demonstra că Republica Moldova "este pregătită să intre într-o nouă fază a relației cu Uniunea Europeană". Personal un adept al liberalizării regimului vizelor cu Republica Moldova, dar recunoscând că aceasta este o decizie a celor 27 de state membre UE, Miszei a vorbit despre necesitatea de a contrabalansa în acest fel acordarea de pașapoarte ruse cetățenilor transnistreni. "Liberalizarea vizelor este și o chestiune de securitate națională a Republicii Moldova, nu numai un semnal pozitiv din partea UE", a spus Miszei din perspectiva argumentului invocat de Rusia în intervenția militară din Georgia - apărarea osetilor care dețineau pașapoarte ruse. "E nevoie ca cetățenia moldovenească să nu fie văzută ca fiind mai rea decât alte cetățenii", a subliniat el. Miszei a apreciat poziția "echilibrată" a autorităților moldovene în conflictul ruso-georgian, precum și determinarea lor de a nu ceda unui alt fel de format de negocieri în conflictul transnistrean, după cum și-ar fi dorit Rusia. "Am lăudat public poziția guvernului de la Chișinău față de războiul din Georgia și recunoașterea unilaterală de către Moscova a independenței teritoriilor georgiene. Poziția Moldovei a fost foarte măsurată și aliniată rezoluțiilor UE, iar Chișinăul s-a angajat ferm formatului 5+2", a precizat Miszei.

România – Republica Moldova

- **Premierul R. Moldova, Zinaida Greceanii, Se Pregătește de o Vizită la București în Luna Octombrie. NewsIn. 01.10.2008.**

Ministrul de externe al Republicii Moldova, Andrei Stratan, a declarat miercuri, 1 octombrie, că autoritățile de la Chișinău pregătesc o vizită a premierului Zinaida Greceanii la București în luna octombrie și eventual organizarea ședinței

comisiei interguvernamentale de cooperare economică. "Suntem în proces de pregătire, prin schimb de note, cu autoritățile de la București și sperăm că se va reuși organizarea vizitei doamnei prim-ministru al Republicii Moldova la București și, posibil, organizarea ședinței comisiei interguvernamentale de cooperare economică între Republica Moldova și România", a declarat Andrei Stratan după ședința de miercuri a guvernului de la Chișinău. Anunțul intervine după ce însăși Zinaida Greceanii declara în urmă cu două zile într-o conferință de presă că premierul Călin Popescu-Tăriceanu urmează să vină în vizită la Chișinău în data de 28 noiembrie, pentru a participa la summitul țărilor din Inițiativa Central Europeană, iar cu această ocazie va avea discuții cu omologul său moldovean.

- **Autoritățile de la Chișinău Speră într-o Apropiere a Pozițiilor cu Bucureștiul pentru Semnarea Tratatului Politic și a Acordului de Frontier. NewsIn. 01.10.2008.**

Șeful diplomației moldovene a spus, la 1 octombrie, că autoritățile de la Chișinău speră într-o apropiere a pozițiilor cu Bucureștiul pentru semnarea tratatului politic și a acordului de frontieră. Însă, potrivit ministrului, deocamdată Bucureștiul nu a răspuns acestei solicitări. "Din păcate, noi n-am primit până acum niciun răspuns și nicio explicație oficială din partea autorităților de la București. În proiectul convenției privind micul trafic la frontieră pe care l-am primit (din partea autorităților române - n.r.), în textul lui se face referință de cinci ori la frontiera de stat și evident că într-un document politic această noțiune trebuie să fie descifrată. Pentru că nu este vorba despre trecerea cetățenilor dintr-un raion în altul sau dintr-o localitate în alta din interiorul țării, este vorba despre o procedură internațională, reglementată prin acte internaționale și acest lucru trebuie să fie consfințit printr-un document semnat la nivel bilateral între Republica Moldova și România", a explicat șeful diplomației de la Chișinău. Ministrul Andrei Stratan a ținut să sublinieze că Republica Moldova nu condiționează semnarea convenției micului trafic de la frontiera cu România de semnarea tratatului politic și de frontieră dintre cele două țări. "Nu este o

invenție politică a Republicii Moldova. Dorim să ne fie respectate aceleași posibilități care au fost asigurate țărilor vecine de la celelalte frontiere ale României. Sperăm că în cele din urmă acest document va fi semnat, pentru că el nu afectează nicidecum interesul dezvoltării politice a României ca țară membră a Uniunii Europene. Dimpotrivă, ar consolida poziția sa și declarațiile conducerii politice a acestui stat privind independența, suveranitatea și recunoașterea teritorială a Republicii Moldova. Suntem în așteptare și în speranța că acest impas sau situație de suspans politic de la București va fi depășită și vom avea posibilitate să semnăm nu numai convenția micului trafic", a spus ministrul moldovean de externe.

- **Comisia Moldo-Română de Colaborare Economică și Integrare Europeană își va Desfășura Lucrările în Cadrul Vizitei Premierului la București. Info-Prim Neo. 03.10.2008.**

Comisia moldo-română de colaborare economică și integrare europeană își va desfășura lucrările în cadrul viitoarei vizite a prim-ministrului Zinaida Greceanii la București. Acest fapt a fost convenit vineri, 3 octombrie, în cadrul întrevederii premierului cu ambasadorul României în R. Moldova, Filip Teodorescu. Momentul vizitei este foarte oportun, cei doi premieri având posibilitatea să facă o analiză a rezultatelor ședinței Consiliului European, ce va avea loc în curând, la fel ca și contextul pentru desfășurarea ședinței Comisiei mixte de colaborare comercial-economică și integrare europeană. Subiectele convenite la acest nivel pun în evidență relațiile pozitive între cele două țări, a menționat Filip Teodorescu.

- **Bucureștiul Va Readuce în Discuție Deschiderea unor Consulate în Republica Moldova. NewsIn. 02.10.2008.**

În octombrie vor avea loc la București consultări pe probleme consulare cu R. Moldova, ocazie cu care se va discuta despre extinderea rețelei consulare, mai ales despre posibilitatea deschiderii unor consulate românești la Cahul și Bălți, a declarat joi, 1 octombrie, purtătorul de cuvânt al MAE. Cosmin Boiangiu, purtătorul de cuvânt al Ministerului de Externe, nu a precizat data exactă la care vor avea loc aceste consultări.

Runda de discuții pe probleme consulare intervine într-un moment delicat, în care discuțiile despre deschiderea a două noi consulate românești la Cahul și Bălți pare să treneze. "Partea română așteaptă în continuare confirmarea oficială a acordului autorităților din Republica Moldova cu privire la înființarea consulatelor României la Cahul și Bălți, așa cum s-a discutat cu ocazia vizitei la Chișinău a ministrului Lazăr Comănescu", a declarat oficialul MAE. Consultările pe teme consulare au loc în contextul unor informații diferite oferite de cele două ministere de externe. Ministerul de Externe de la Chișinău aduce în discuție și deschiderea, în sistem de reciprocitate, a unor consulate moldovene la Iași, respectiv la Constanța, în timp ce MAE român evită să menționeze această perspectivă.

- **Andrei Stratan: „Cu România ne Vom Întâlni în Europa Comună”.**
Jurnal de Chișinău. 07.10.2008.

Modul simplificat de acordare a cetățeniei ruse nu deranjează Ministerul de Externe de la Chișinău, așa cum a deranjat urgentarea procesului de acordare a cetățeniei române. România poate deschide la Bălți și Cahul cele două oficii consulare, dar acest lucru nu va rezolva problemele solicitanților de vize românești. Nu este o soluție pentru cetățenii R. Moldova nici semnarea Convenției privind micul trafic de frontieră. Iar cu România ne putem reîntâlni doar în Uniunea Europeană. Aceste, dar și alte declarații le-a făcut vinerea trecută ministrul moldovean al Afacerilor Externe și Integrării Europene, Andrei Stratan, în cadrul întâlnirii avute cu jurnaliștii rețelei „Reporter European”.
<http://www.jurnal.md/article/9079/>

SUA – Republica Moldova

- **Statele Unite Sunt Gata să Susțină Moldova în Vederea Soluționării cât mai Grabnice a Conflictului Transnistrean. Info-Prim Neo. 01.10.2008.**

Statele Unite sunt gata să susțină Moldova în vederea soluționării cât mai grabnice a conflictului transnistrean, prin elaborarea unui statut juridic special pentru Transnistria, cu respectarea principiului suveranității și integrității teritoriale a R. Moldova. O declarație

în acest sens a făcut marți, 30 septembrie, ambasadorul SUA în R. Moldova, Asif J. Chaudhry, în cadrul unei întrevederi cu ministrul reintegrării, Vasili Șova. Ambasadorul a menționat că la etapa actuală sunt create premisele necesare pentru avansarea procesului de reglementare și sunt necesare eforturi comune în scopul finalizării cu succes a acestuia. Ambasadorul american a reiterat disponibilitatea SUA de a acorda în continuare asistența necesară în procesul de elaborare și adoptare a unei soluții politice viabile pentru conflictul transnistrean, în cadrul negocierilor în formatul „5+2”.

- **Întrevederea Președintelui Vladimir Voronin cu dl David Merkel, Adjunct al Sub-Secretarului de Stat pentru Europa și Eurasia în Departamentul de Stat. Președinția RM. 07.10.2008.**

Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, l-a primit, la 7 octombrie, pe David Merkel, adjunct al sub-secretarului de stat pentru Europa și Eurasia în Departamentul de Stat al SUA. Președintele Vladimir Voronin a reconfirmat și cu acest prilej poziția fermă a conducerii Republicii Moldova privind desfășurarea negocierilor pentru reglementarea pașnică a conflictului transnistrean doar în formatul „5+2”, apreciind înalt sprijinul SUA în acest sens. La rândul său, oficialul american a reiterat disponibilitatea SUA de a susține și în continuare Republica Moldova în eforturile sale de identificare a unei soluții viabile și durabile pentru problema transnistreană în cadrul formatului de negocieri existent. Diplomatul american a ținut să sublinieze importanța implementării Programului „Provocările Mileniului”, care va putea contribui la întărirea încrederii dintre Chișinău și Tiraspol și la reglementarea definitivă a conflictului transnistrean. Vladimir Voronin și David Merkel au exprimat opinia comună privind importanța menținerii stabilității și neadmiterii tensionării situației în zona de securitate pentru avansarea în procesul de soluționare transnistreană.

- **Întrevedere Ministrul de Externe Andrei Stratan - David Kramer, Asistentul Secretarului de Stat al SUA pentru Problemele Democrației,**

Drepturilor Omului și Muncii.

MAEIE. 30.09.2008

În cadrul întrevederii, din 29 septembrie, cu dl David Kramer, Asistentul Secretarului de Stat pentru Problemele Democrației, Drepturilor Omului și Muncii, Viceprim-ministrul Andrei Stratan a menționat că SUA este considerat un partener credibil al Republicii Moldova în procesul de reglementare a conflictului transnistrean și susținător al aspirațiilor de integrare europeană ale țării noastre. De asemenea, Andrei Stratan a apreciat declarațiile dnei Condoleezza Rice, Secretar de Stat al SUA, expuse pe data de 18 septembrie curent în cadrul briefing-ului organizat de Centrul George Marshall Fund.
<http://www.mfa.md/noutati/3499/>

Conflictul Transnistrean

- **Vasili Sova și Valeri Nesteruskin se Pronunță pentru Reluarea Grăbnică a Negocierilor pentru Reglementarea Transnistreana. Interlic. 26.09.2008.**

La 26 septembrie a avut loc o întrevedere a Ministrului Reintegrării Vasilii Sova cu Ambasadorul pentru misiuni speciale a MAE al Federației Ruse Valerii Nesteruskin, în cadrul căreia au fost puse în discuție o serie de aspecte, legate de situația creată și perspectivele procesului de reglementare a conflictului transnistrean. În cadrul discuțiilor, interlocutorii au subliniat necesitatea continuării dialogului dintre părți cu scopul reluării cât mai grabnice a negocierilor politice în formatul "5+2". Ambasadorul rus a salutat, de asemenea, inițiativa Președintelui Voronin privind organizarea unei întrevederi în timpul apropiat cu liderul transnistrean în or. Tiraspol.

- **Întrevederea Președintelui Vladimir Voronin cu dl Kalman Mizsei, Reprezentantul Special al UE pentru Moldova. Președinția RM. 29.09.2008.**

Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, l-a primit, la 29 septembrie, pe Kalman Mizsei, Reprezentantul special al UE pentru Republica Moldova. În cursul întrevederii au fost discutate chestiuni vizând perspectiva dezvoltării dialogului dintre Republica Moldova și UE și privind problematica

transnistreană. Există șanse reale pentru ca, în termen de un an, Moldova să devină cea mai importantă țară în proiectul „Parteneriatul estic”, elaborat în prezent de Uniunea Europeană, a declarat Kalman Mizsei. Moldova poate deveni cel mai de nădejde partener al UE în Est, a mai spus oficialul european. În acest scop, Reprezentantul special al UE pentru Republica Moldova a accentuat însemnătatea consolidării de către autoritățile moldovenești a instituțiilor democratice și accelerării ritmului de reforme pe diverse planuri.

- **Ambasadorul Rus în Moldova Afirmă că Negocierile în Problema Transnistreană ar Putea fi Reluate Doar După o Întrevedere dintre Vladimir Voronin și Igor Smirnov. Deca-press. 30.09.2008.**

Negocierile în problema transnistreană ar putea începe doar după o întrevedere dintre președintele Vladimir Voronin și liderul administrației de la Tiraspol, Igor Smirnov, a afirmat luni ambasadorul rus la Chișinău, Valeri Kuzmin, pentru mediile rusești de informare, la 30 septembrie. „Ca negocierile în problema transnistreană să înceapă e nevoie, fără îndoială, de un contact între primele persoane. Problema transnistreană este extrem de delicată. Negocierile /.../ au nevoie de un impuls pozitiv”, a spus Kuzmin pentru presa de la Moscova. El a menționat că, în prezent, atât la Tiraspol, cât și la Chișinău, „există voința politică pentru a purta negocieri”.

- **Vladimir Voronin: Ne-am Saturat de „Figli-Migli” ale lui Smirnov. Interlic. 02.10.2008.**

Într-un interviu acordat miercuri, 1 octombrie, postului de radio „Eho Moskvi”, președintele Voronin a reiterat afirmațiile, potrivit cărora locul lui Smirnov și a regimului său este la gunoi. Totodată, șeful statului a spus că este nevoit să continue negocierile și va negocia și cu necuratul, dacă e nevoie, pentru reîntregirea țării, fapt ce constituie o sarcină prioritară a statului. „Ceea ce a fost spus, a fost spus personal în adresa lui Smirnov, că ne-am săturat de „figli-migli” permanente ale lui, ba el vrea să se întâlnească, ba nu vrea să se întâlnească, ba e ocupat, ba nu e ocupat, ba se va întâlni la Tighina, ba el nu va veni pe acest mal, ba el nu

are garanții de securitate, ba încă ceva”, a spus Vladimir Voronin, adăugând că locul lui Smirnov și a altor regimuri separatiste este la gunoi. Pe de altă parte, Voronin a afirmat că, în calitate de șef al statului are obligația să parcurgă calea reintegrării țării, fie că îi place sau nu acest lucru. Președintele a declarat că Republica Moldova a pregătit propriul pachet de documente în baza cărora ar urma să fie soluționat diferendul transnistrean. Este vorba de legea din 2005 cu privire la principiile de bază ale statutului regiunii transnistrene, un proiect de lege de bază cu privire la statutul autonomiei transnistrene și un plan care prevede soluționarea treptată a problemei și un set de garanții. Potrivit lui Voronin, Moldova va insista ca negocierile în formatul 5+2 să se bazeze pe discutarea acestor documente. Voronin a spus că a primit reacții față de această propunere din partea tuturor participanților la negocieri cu excepția Rusiei și Transnistriei. În ce privește prezența militarilor ruși în regiunea transnistreană, președintele Voronin a spus că este meritul forțelor de menținere a păcii că "în toți acești ani nu au fost victime, nu au fost pierderi". „Ofițeri din contingentul de 1.800 de militari ruși care asigură paza depozitelor de armament de la Cobasna spun că acolo se află muniții evacuate din țările fostului Tratat de la Varșovia. Dar ce se află în acele depozite noi nu știm și aceasta este foarte rău. Nu știm de mai bine de opt ani", a declarat Voronin. Pe lângă aceasta, Voronin a menționat că Moldova este un stat cu o neutralitate permanentă și a dat asigurări că acest statut se va păstra indiferent de viitoarea putere politică.

- **Evghenii Șevciuk: Cea Mai Optimă Variantă de Soluționare a Conflictului Transnistrean este Crearea unei Confederații. Interlic. 03.10.2008.**

Președintele sovietului suprem de la Tiraspol Evgheni Șevciuk a declarat joi, 2 octombrie, în cadrul unei conferințe de presă la Tiraspol că autorităților transnistrene nu le convine formula autonomiei și că acestea declară deschis acest lucru. Potrivit lui, cea mai optimă variantă ar fi crearea unei uniuni din două state – Moldova și Transnistria. “Înțelegem că în prezent nici o țară nu susține Transnistria în aspirațiile sale de obținere a independenței. Nici țările garante nu au susținut vreodată această direcție. Ca parte în

conflict suntem dispuși să negociem. Însă pentru aceasta trebuie de ieșit la contacte directe, dar nu să se umble prin lume și să se ceară ajutor în lupta cu Transnistria”, a spus Șevciuk. El și-a exprimat speranța că „Moldova și UE vor înțelege că este necesară o abordare serioasă în privința elaborării unor măsuri de încredere, care ar asigura dezvoltarea dinamică a Transnistriei și Moldovei, iar la o etapă ulterioară s-ar putea discuta și probleme mai serioase”.

- **Ambasadorul Rus la Chișinău: Nu Există Similitudini între Situația din Georgia și cea din Regiunea Transnistreană. Info-Prim Neo. 02.10.2008.**

„Nu există similitudini între situația din Georgia și cea din regiunea transnistreană a R. Moldova”, a declarat ambasadorul Federației Ruse în R. Moldova, Valerii Kuzmin, miercuri, 1 octombrie, în cadrul întrevederii cu viceprim-ministrul Andrei Stratan, ministru al afacerilor externe și integrării europene. La rândul său, Andrei Stratan a reconfirmat atașamentul autorităților de la Chișinău pentru soluționarea pe cale pașnică a conflictului transnistrean, în limitele dreptului internațional. Ministrul a reiterat necesitatea demarării negocierilor în formatul 5+2 în vederea găsirii unei soluții finale.

- **Președintele Sovietului Suprem de la Tiraspol Acuză Republica Moldova de Genocid. Unimedia. 03.10.2008.**

Președintele Sovietului Suprem de la Tiraspol, Evgheni Șevciuk, a acuzat Moldova în timpul unei conferințe de presă organizate vineri, 3 octombrie, în capitala Transnistriei, ca poartă un război economic împotriva populației pe care o reprezintă. Oficialul susține că sancțiunile economice impuse de Republica Moldova, au provocat migrația a cel puțin 200.000 de cetățeni transnistreni, aproximativ 30 la suta din populația regiunii separatiste. Șevciuk a mers chiar mai departe și a acuzat Moldova de genocid, comparând pierderile de populație ale Transnistriei cu cele din Bosnia și Herțegovina, unde 25 la suta din populație a fugit din fața armatei sârbe în timpul războiului civil. "Ni se propun următoarele: doriți să trăiți și să lucrați - acceptați condițiile care sunt profitabile pentru Moldova. Ne mira faptul că acesta continua

indiferent de faptul ca sanctiunile economice au fost recunoscute de mult timp ca fiind ineficiente. In toti acesti ani, circa 200000 de persoane au parasit Transnistria. Aceasta reprezinta o treime din populatie. Eu sunt de acord cu expertii care sustin ca reducerea populatiei cu 30 la suta reprezinta genocid. Bosnia si Hertegovina a fost parasita de 25 la suta din populatie in timpul razboiului. Dar un razboi economic poate avea urmari nu mai putin de catastrofale decat actiunile militare", a sustinut Evgheni Sevciuk pentru agentia oficiala de la Tiraspol, Olvia-press. De asemenea oficialul transnistrean a infirmat acuzatiile potrivit carora in Transnistria nu sunt respectate drepturile omului calificandu-le drept "clisee care nu corespund faptelor". Cat despre pozitia Rusiei in cadrul negocierilor, Sevciuk s-a declarat convins ca aceasta este impartiala si doreste sa se semneze un acord care sa stabilizeze situatia in regiune, fara sa fie nevoie sa se ajunga la amenintari si constrangeri.

- **OSCE va Depune Toate Eforturile pentru Reluarea cât mai Grabnică a Negocierilor în Format 5+2, Asigură Șeful Misiunii în Moldova. Info-Prim Neo. 03.10.2008.**

„Misiunea OSCE va depune toate eforturile pentru reluarea cât mai grabnică a negocierilor în formatul 5+2 și a activității grupurilor mixte de lucru pentru consolidarea încrederii dintre Chișinău și Tiraspol”, a declarat șeful misiunii OSCE în Moldova, Philip Remler, în cadrul unei întrevederi cu președintele R. Moldova, Vladimir Voronin. Șeful statului a susținut inițiativa mediatorilor și observatorilor în procesul de reglementare transnistreană cu privire la desfășurarea consultărilor în formatul 5+2, în perioada 7-8 octombrie, la Viena, confirmând participarea părții moldovenești la consultările respective. Vladimir Voronin a menționat că aceste consultări pot servi drept o bază bună pentru reluarea negocierilor în formatul 5+2.

- **Reprezentantii Transnistriei Refuza sa se Intruneasca in Formatul "5+2". Deca-press. 04.10.2008.**

Statele Unite ale Americii regreta ca intalnirea in format 5+2, mecanism acceptat pe plan international pentru reglementarea conflictului transnistrean in Moldova, nu va avea loc

saptamana viitoare (7-8 octombrie) dupa ce autoritatile de la Tiraspol au informat ca nu vor participa la ea. Ambasada SUA la Chisinau noteaza ca decizia Guvernului Moldovei de a participa la intalnire demonstreaza atitudinea sa activa si cooperanta. SUA cheama mediatorii, in special Rusia, sa incurajeze autoritatile Transnistrene sa dea dovada de o atitudine similara. SUA va depune eforturi in directia reluarii cat grabnice a intrevederilor in formatul 5+2.

- **Despre Situația în Cadrul Consultărilor privind Reluarea Procesului de Negocieri în Procesul de Reglementare a Conflictului Transnistrean. Ministerul Reîntegrării. 07.10.2008.**

În contextul mențiunilor apărute în mass-media privind eventuala organizare a unei întrevederi dintre Președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin și liderul transnistrean Igor Smirnov pe 9-10 octombrie curent, Ministerul Reintegrării informează că într-adevăr, în prima jumătate a zilei de 3 octombrie, în adresa ministerului a parvenit o scrisoare din Tiraspol, cu propunerea de a organiza o întrevedere în perioada indicată mai sus. Ținând cont de faptul că în zilele respective a fost deja planificată participarea Președintelui Republicii Moldova la Summit-ului șefilor de stat din cadrul CSI (or. Bișkek), în după-amiaza aceleiași zile a fost expediat răspunsul, prin care se propunea organizarea acestei întrevederi pe data de 6 octombrie a.c. Pe 6 octombrie Tiraspolul a comunicat despre imposibilitatea organizării întrevederii respective în perioada de pînă la 8 octombrie. În prezent au loc consultări cu scopul coordonării datei în care urmează să aibă loc întrevederea de lucru planificată dintre Președintele Republicii Moldova și liderul transnistrean.

- **Vladimir Voronin: În Situația Creată Este Greu să Fii Optimist. Interlic. 07.10.2008.**

Într-un interviu acordat agenției ruse RIA Novosti, la 6 octombrie, președintele Vladimir Voronin s-a arătat destul de rezervat în privința obținerii unui succes în rezultatul unei eventuale întrevederi cu liderul tiraspolean Igor Smirnov. Totodată, el a spus că partea moldoveană va propune Tiraspolului soluționarea conflictului în

baza unor propuneri la pachet, precum și va insista asupra demilitarizării celor două maluri ale Nistrului. „În situația dată este greu să fii optimist. Dacă noi cu Smirnov câte trei săptămâni negociem locul întrevederii, atunci, scuzați-mă, eu nu prea înțeleg cum ne vom mișca înainte în privința problemelor serioase, principiale. Văd un vast câmp pentru compromisuri, însă nu sunt sigur că în cadrul următoarei întrevederi noi ne vom apropia de această temă – reglementarea definitivă a problemei transnistrene”, a declarat șeful statului. El a spus că de la ultima întvedere cu Smirnov din 11 aprilie curent și până în prezent lucrurile nu s-au mișcat din loc. „Grupurile comune de lucru nu activează, continuă să fie limitată circulația populației, sunt blocate proiectele comune. Dar câte propuneri interesante am avansat atunci – construcția drumurilor auto, soaterea posturilor și barierele dintre noi, eforturile comune privind protejarea Nistrului, electrificarea căii ferate. Care este rostul acestor întvederi atunci? Dacă ele nu decid nimic, nu duc la nimic?”, s-a întrebat retoric Voronin. El a spus că variante de soluționare a conflictului nu sunt chiar atât de multe. „Putem utiliza termeni cât mai diverși – federație, stat unitar, confederație, stat unional, însă acestea nu ne va apropia de reglementare”, a spus Voronin, adăugând că orice proiect trebuie să reiasă din faptul că statul reunificat trebuie să fie viabil, democratic și neutru, iar Transnistria trebuie să se bucure de un statul garantat.

**Interviul în limba rusă poate fi accesat la adresa*

<http://rian.ru/politics/20081006/151908414-print.html>

- **SUA Speră că Negocierile în Formatul 5+2 Vor Fi Reluate până la Sfârșitul Anului Curent. Info-Prim Neo. 08.10.2008.**

Statele Unite speră că negocierile în formatul 5+2 pentru reglementarea problemei transnistrene vor fi reluate până la sfârșitul anului curent. O declarație în acest sens a făcut miercuri, 8 octombrie, David A. Merkel, asistentul adjunct al secretarului de stat al SUA pentru Europa și Eurasia, aflat într-o vizită la Chișinău. Oficialul american a declarat într-o

conferință de presă că ar fi preferat să fie la Viena, unde la 7 și 8 octombrie urmau să aibă loc consultări în formatul 5+2, așa cum s-a decis în luna septembrie tot la Viena, în formatul 3+2. Potrivit lui David Merkel, consultările au fost anulate din cauza refuzului parvenit de la Tiraspol cu doar 11 ore înainte de data programată. Oficialul SUA susține că acum toți mediatorii și observatorii – SUA, UE, OSCE, Ucraina, dar în special Federația Rusă, trebuie să-și respecte angajamentele asumate în septembrie și să încerce să încurajeze Chișinăul și Tiraspolul să se așeze la masa de negocieri în formatul 5+2. David A. Merkel a menționat că acesta este și motivul vizitelor sale la Chișinău și Tiraspol. Merkel a menționat că la Tiraspol a avut o întvedere cu ministrul-interimar de externe al rmn, Vladimir Iastrebceak, căruia i-a spus că reluarea negocierilor în formatul 5+2 nu trebuie să fie condiționată prin nimic. Oficialul american l-a chemat pe Iastrebceak să înțeleagă că reluarea negocierilor este și în interesul Transnistriei. Referindu-se la întâlnirile în format trilateral (Moldova, Transnistria și Federația Rusă), oficialul american a spus că în afara negocierilor în formatul 5+2, părțile pot avea consultări în diverse formule. „Important este ca aceste consultări să nu lezeze atingerea unei soluții în formatul 5+2”, a spus Merkel. „Formatul 5+2 este un mecanism internațional recunoscut și trebuie să ne ținem de el. Este singurul mecanism capabil să asigure găsirea unei soluții în interesele cetățenilor R. Moldova, care să fie recunoscută de comunitatea internațională”, a subliniat asistentul adjunct al secretarului de stat al SUA. Solicitat să comenteze propunerea României de extindere a formatului de negocieri, David A. Merkel a spus că „România este membră a UE, iar UE este membră a formatului 5+2”. Totodată, oficialul american a menționat că relațiile tensionate dintre SUA și Federația Rusă în urma „invaziei Rusiei în Georgia” nu trebuie să fie un obstacol pentru soluționarea conflictului transnistrean. David Merkel a spus că proiectul de soluționare „în pachet” a conflictului transnistrean, promovat de către Chișinău, conține multe aspecte care ar trebui susținute și este un bun început pentru discuții și negocieri. De asemenea, el a apreciat drept pozitivă inițiativa președintelui R. Moldova de demilitarizare.

II. OPINII, COMENTARIU, INTERVIURI

1. **Intervenția Președintelui Vladimir Voronin și a Ministrului de Externe Andrei Stratan, la Comisia Națională pentru Integrare Europeană din 26 septembrie 2008. Transcriere APE.**

Vladimir Voronin: Permiteți-mi să fac o mică introducere. Stimati colegi, evenimentele din ultimele luni au fost foarte dinamice pentru a ne putea abține de la unele comentarii politice, de la comentarii care au cea mai directă legătură cu problema pe care o discutăm aici, problema integrării europene.

Evenimentele din Caucaz, care deja au fost apreciate de declarația Guvernului nostru, au demonstrat niște lucruri deosebit de importante. Principalul constituie faptul că noua atmosferă de stabilitate, de toleranță și de dialog cu societatea este capabilă să servească drept bază pentru orice proiect pozitiv și pentru orice inițiativă. Poziția reținută, echilibrată a Republicii Moldova în problema reglementării transnistrene, euro-modernizarea consecventă și metodică a țării noastre, realizată fără haos și lozinci inutile, a atras în sfârșit atenția față de Moldova, față de experiența noastră în acest domeniu, a partenerilor noștri europeni. Sunt foarte bucuroși că evitarea confruntării, stabilitatea și predictibilitatea sunt iarăși solicitate pe piața dispozițiilor politice. În acest sens, pentru Moldova au apărut șanse bune, și nu numai șanse de a accelera cu adevărat procesul de soluționare a problemei transnistrene, dar și de avansare considerabilă pe calea integrării europene.

Din câte știu, actualmente, la Bruxelles se elaborează activ un nou proiect, așa numitul proiect „Parteneriatul Estic”. La baza lui vor sta ideile pe care le-au promovat insistent unele țări ale Uniunii Europene, în vara anului curent, și care și-au găsit deja reflectarea în declarația comună a Uniunii Europene și a Ucrainei. Se așteaptă ca noul parteneriat va include așa

componente integraționiste de cea mai mare importanță, cum sunt: comerțul liber aprofundat, mobilitatea forței de muncă și eventual, o foaie de parcurs pentru liberalizarea regimului vizelor. Anume despre aceste elemente, apropo, vom vorbi în cadrul negocierilor cu Uniunea Europeană, asupra noului acord cu Republica Moldova. Este anume aceea ce ne interesează pe noi în cel mai serios mod. Bineînțeles că lucrul acesta se va întâmpla numai dacă vom accelera ritmul de reglementare a reformelor noastre și vom înregistra progrese considerabile pe toate direcțiile principale ale modernizării noastre europene.

În acest sens, țin să chem și guvernul și parlamentul să stabilească cea mai strânsă interacțiune în ceea ce privește îndeplinirea înregii liste a angajamentelor asumate de noi. Noi trebuie să ne pregătim în cel mai serios mod pentru ședința din 3 octombrie curent a Comitetului de Colaborare Uniunea Europeană – Republica Moldova.

Dețin informații precum că eforturile noastre, dar și realitățile geo-politice în schimbare, îi vor permite Comisiei să accelereze elaborarea mandatului privind noul acord dintre Moldova și Uniunea Europeană. Anume de aceea, ședința de astăzi aș vrea să o ținem într-o atmosferă de dezbateră sinceră și cât mai concretă, nu atât a rezultatelor noastre, deși ele, desigur, nu trebuie neglijate, ci a problemelor pe care urmează să le soluționăm în lunile ce ne-au mai rămas, concentrându-ne asupra lor întreaga noastră atenție și activitate. Iar acum, îl rog pe domnul Stratan să prezinte informația solicitată, poftim.

Andrei Stratan: Mulțumesc, domnule președinte. Stimate domnule președinte, stimate doamnă prim-ministru, stimați colegi, onorată asistență.

În rezultatul consultărilor informale, pe care le-am avut în Chișinău, pe data de 8 iulie, cu Comisia Europeană pe linia integrării europene,

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și-a concentrat în continuare activitatea în trei direcții prioritare. Prima fiind aprofundarea contactelor cu instituțiile Uniunii Europene; a doua – consolidarea contactelor cu statele membre ale Uniunii Europene și a treia – continuarea monitorizării implementării angajamentelor țării noastre față de Uniunea Europeană. În această perioadă au avut loc următoarele evenimente: vizita la Bruxelles a conducerii Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, întreprinderile pe care le-am avut la Comisia Europeană; întreprinderi foarte rezultative cu responsabilii de politica externă, din justiție și securitate și cercetare și știință.

Deasemenea în această perioadă de timp a avut loc reuniunea Comitetului pentru Politică și Securitate în Republica Moldova - Uniunea Europeană. În cadrul discuțiilor au fost abordate cele mai importante subiecte de pe agenda relațiilor Republica Moldova - Uniunea Europeană:

- solicitarea adoptării mandatului de negocieri până la sfârșitul anului 2008;
- lansarea dialogului Republica Moldova – Uniunea Europeană, în vederea obținerii unui regim fără viză din partea statelor membre ale Uniunii Europene pentru cetățenii țării noastre;
- aderarea la Tratatul Energetic;
- asocierea la spațiul științific al Uniunii Europene, prin intermediul programului „FP7”;
- aderarea Republicii Moldova la Comunitatea Transporturilor în Europa de Sud-Est și programul multi-beneficiar al instrumentului de preaderare, destinat Europei de Sud-Est.

Totodată, în această perioadă de timp, a fost organizată, la Chișinău, reuniunea subcomitetului Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru Justiții și Afaceri Interne, un comitet foarte rezultativ cu aprecieri pur pozitive din partea reprezentanților Comisiei Europene, a fost înregistrat un progres în realizarea dialogului și am mers înainte, deci în toate domeniile legate de justiție, afaceri interne și securitate. A fost lansată oficial platforma de cooperare a partenerului de mobilitate Republica Moldova – Uniunea Europeană, deasemenea

acest eveniment a avut loc la Chișinău și tot la Chișinău a avut loc o reuniune informală Republica Moldova – Uniunea Europeană, în domeniul drepturilor omului și democrației.

În această perioadă de timp, au avut loc consultări asupra problematicii de integrare Europeană cu Spania, Croația (stat candidat la Uniunea Europeană) și Norvegia (țară nemembră a Uniunii Europene, care, însă, beneficiază de majoritatea libertăților care le poate oferi Uniunea Europeană țărilor sale). Am încheiat pregătirile pentru reuniunea Comitetului de Cooperare Republica Moldova – Uniunea Europeană, care, ați menționat Dvs, pe data de 3 octombrie, și a doua rundă de consultări informale asupra noului acord, care vor avea loc la Bruxelles.

Luni și marți vor avea loc consultări politice cu Italia și Suedia, dar și pe data de 6 octombrie, la Chișinău, se va afla, într-o vizită de lucru, Secretarul de Stat al Franței (țară care deține președenția Uniunii Europene) pentru a discuta subiecte legate de procesul integrării Moldovei în Uniunea Europeană. Acestea sunt evenimente de ultima oră, care marchează intensitatea dialogului nostru politic cu Uniunea Europeană, și vreau să vă menționez că toate aceste evenimente au fost pregătite cu implicarea masivă a tuturor misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova, care au primit instrucțiuni clare de a informa statele membre ale Uniunii Europene despre poziția Republicii Moldova asupra obiectivelor noastre viitoare în raportul politic cu Uniunea Europeană.

În același context, menționez că în august au avut loc audierile în Parlamentul European al situației drepturilor omului în Republica Moldova și, la începutul lunii septembrie, Parlamentul European a adoptat o decizie favorabilă Republicii Moldova, legată de procesul integrării țării noastre în Uniunea Europeană. Astfel, considerăm deosebit de importantă activizarea Comisiei pentru Politica Externă și Integrare Europeană a Parlamentului. Trebuie prezentat un plan concret, în timpul apropiat, privind adoptarea legilor în conformitate cu angajamentele asumate față de Uniunea Europeană, pentru a-l transmite ulterior partenerilor noștri europeni.

Țin să mă refer și la faptul că este necesar, după părerea noastră, să reactivăm procesul de audiere a ministerelor de către comisia respectivă a Parlamentului. Nu este realizat pe deplin astăzi, și este foarte important, potențialul comitetului de cooperare parlamentară Republica Moldova – Uniunea Europeană. Mai activ s-ar dori de lucrat cu Parlamentul European și cu parlamentele naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene și suntem convinși că și dimensiunea parlamentară, dacă va fi inclusă la o capacitate mai mare, ne va ajuta pe noi, și prin intermediul Parlamentului să influențăm asupra deciziilor țărilor membre ale Uniunii Europene și a Comisiei Europene, ca executiv, ca guvern a Uniunii Europene.

Implimentarea acordului privind facilitarea regimului de viză Republica Moldova – Uniunea Europeană și activitatea consulară

Vreau să menționez că în această perioadă una din prioritățile activității ministerului a fost dedicată anume acestei dimensiuni și, în acest context, au fost elaborate informații detaliate privind problemele de implimentare de către statele membre ale Uniunii Europene a Acordului de Facilitare a Eliberării Vizelor, informații care au fost transmise Comisiei și statelor membre ale UE. De asemenea au fost elaborate două scrisori de argumentare a necesității lansării dialogului cu Uniunea Europeană, în vederea liberalizării regimului de viză cu Republica Moldova.

Subiectele menționate mai sus, precum și situația creată în jurul ambasadelor statelor membre ale Uniunii Europene la Chișinău, au fost abordate și în cadrul întrevederii de săptămâna trecută cu vice-președintele Comisiei Europene, domnul Jacques Barrot, care este responsabil de domeniul justiției și afaceri interne în cadrul Comisiei Europene. În adresa dumnealui au fost transmise materiale detaliate privind problemele legate de modalitatea de implimentare a Acordului de Facilitare a Regimului de Vize de către fiecare ambasadă deschisă în Republica Moldova.

Totodată, vă informăm că Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a transmis scrisori în adresa unor țări ale Uniunii Europene cu materiale video, atașate, despre situația anormală

în procesul de deservire a cetățenilor Republicii Moldova, care doresc să se deplaseze în spațiu european. Un aspect important al cooperării cu Centrul de eliberare a vizelor, constituie consolidarea contactelor cu alte instituții din Moldova. Ministerul de externe a organizat întâlnirea ambasadorului Ungariei la Chișinău cu conducerea Ministerului Dezvoltării Informaționale pentru a facilita eliberarea și transmiterea documentelor necesare în adresa centrului, necesare pentru eliberarea vizelor și de a minimaliza timpul de obținere a vizelor pentru cetățenii noștri, care doresc să plece în spațiu european.

Vladimir Voronin: Aceste cerințe, pe care astăzi le înainteză misiunea aceasta, care este delegată pe lângă Ambasada Ungariei în Moldova. Acestea sunt cerințe europene, sau aceasta fiecare țară își formulează cerințele lor adăugător?

Andrei Stratan: Fiecare țară își formulează, domnule Președinte, cerințele sale, fiindcă când se eliberează mandatul de predare a impunternicirilor din fiecare țară și la semnarea contractului cu misiunea diplomatică a Ungariei, deci, sunt enumerate cerințele și numărul documentelor care necesită să fie prezentate.

Vladimir Voronin: Ei condiționează aceasta, da?

Andrei Stratan: Da, este condiționat. Fiindcă pentru fiecare țară a Uniunii Europene trebuie să delegheze drepturile sale acestui centru și acest lucru se întâmplă numai printr-o dețezie a parlamentului național.

Vladimir Voronin: Adică în cadrul Uniunii Europene acest lucru nu este standartizat, că sunt necesare documentele respective și este destul și mai mult nimic. Fiecare poate să intervină cu ce dorește?

Andrei Stratan: Sunt țări care solicită prezentarea unor documente suplimentare, dar mari devieri în acest cadru nu există. Practic, este un cadru comun în spațiul Uniunii Europene. Dat fiind faptul că Dvs. ne-ați îndemnat ca să fim sinceri și deschiși, la

subiectul respectiv ași dori să mă ghidez de această recomandare. Până la acest moment, unde cu deficiențe, unde cu succes, dar Republica Moldova a progresat, și acest lucru este confirmat de partenerii noștri în relațiile cu UE-ul. În majoritatea cazurilor, deci noi am progresat cu forțe proprii.

Remarcăm cu regret că după introducerea unor noi scheme s-au creat mai multe confuzii, decât progrese, și considerăm că ar fi oportun să analizăm astăzi, în cadrul comisiei, sau membrii comisiei să se expună la acest subiect, dacă schema după care lucrăm anterior nu asigură o coerență și o claritate mai mare decât cea pe care o avem astăzi. Evident că ministerul de externe asigură realizarea operativă a transmiterii materialelor respective, dar aș dori să vă comunic că astăzi, mecanismul de transmitere a informației s-a dezechilibrat, misiunea diplomatică a Republicii Moldova de la Bruxelles primește cu o mare întârziere materialele privind implementarea angajamentelor noastre față de Uniunea Europeană și la compartimentul inclusiv al restanțelor interne, față de Uniunea Europeană. Și după părerea noastră, domnule președinte, până „găicile” (piulițele – n.n) nu s-au slăbit definitiv, este necesar să le strângem la maxim, pentru că problema relațiilor Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, este prea serioasă ca să ne permitem o atitudine superficială, mai ales în situația aceasta favorabilă față de Republica Moldova, din partea partenerilor noștri europeni.

Este necesar de menținut nivelul existent de cooperare, și externă și internă, care a fost stabilit în ultimii trei ani cu instituțiile Uniunii Europene și, deasemenea, ar fi necesar de consolidat capacitățile ministerelor cu specialiști bine pregătiți, inclusiv în Occident, în domeniul european, care vor deveni negociatorii Republicii Moldova pe sectoare concrete cu Comisia Europeană. Dacă nu dorim să repetăm epopeea de aderare a Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului și, ca urmare, fiindu-ne, astăzi, legate și mâinile și picioarele în cadrul discuțiilor cu țările membre Uniunii Europene și a OMC-ului. Acordul de asociere cu Uniunea Europeană va necesitate în partea noastră o seriozitate mai mare în ceea ce

convenim cu europenii și ceea ce vom întreprinde pe parcursul acestei cooperări.

În contextul respectiv, reiterăm propunerile Ministerului:

- Este necesar ca în următoarea perioadă de timp, dar foarte scurtă, ministerele să înainteze deja propuneri pentru grupurile de negociatori, deoarece aceste persoane trebuie să fie pregătite din timp și noi să avem posibilitatea să lucrăm cu ele;
- Este necesar să ne clarificăm cu prezentarea rapoartelor despre realizarea Agendei europene și să asigurăm traducerea acestor rapoarte din limba moldovenească în limba engleză;
- Ministerul este necesar să realizeze absolut toate angajamentele care sunt asumate în cadrul subcomitetelor și comitetelor de cooperare Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Astăzi la Chișinău se află în vizită secretarul general al consiliului regional de cooperare în instituții care au schimbat Pactul de Stabilitate în Europa de Sud-Est și în următoarea lună de la noi se așteaptă propuneri concrete, proiecte concrete, pe toate sectoarele: transport, energetică, ocrotirea sănătății, care va fi pusă în pachetul comun al țărilor din Europa de Sud-Est și vor fi asigurate în finanțare din partea instituțiilor europene. Aceasta este informația pe parcursul acestei perioade de timp, domnule Președinte. Noi suntem mai departe în proces de dialog continuu cu partenerii noștri din cadrul Uniunii Europene.

Vladimir Voronin: Cum a fost apreciată problema restanțelor în cadrul acestor două comisii?

Andrei Stratan: Noi am raportat despre progresul care a fost obținut, pentru că ele nu sunt restanțe, este necesar timp suplimentare, timp continuu, pentru punerea în aplicare a actelor legislative, care au fost adoptate în perioada respectivă, de Parlament. Deci, ele deja nu „sună” ca restanțe, inclusiv subiectele care au fost discutate la Subcomitetul de Cooperare în domeniul Justiției și Afaceri Interne.

Vladimir Voronin: Dar acelea care n-au fost adaptate? Legea cu privire la procuratură, cu privire la secretul de stat, problema caselor de arest, alte probleme...

Andrei Stratan: Cum s-au menționat, este necesar ca noi să primim această listă și s-o transmitem colegilor noștri din Comisia Europeană și să adoptăm aceste acte legislative, pentru că ele, practic, sunt definitive, numai trebuie adoptată această decizie.

Vladimir Voronin: Bine, dar ele rămân în atenție... în Agendă?

Andrei Stratan: Da, bineînțeles. Nouă nu ne aduc aminte permanent despre acest subiect, fiindcă noi am promis că o să le adoptăm până la sfârșit.

Vladimir Voronin: Da. Speră că noi vom fi oameni disciplinați.

2. Ministrul Moldovean de Externe

Andrei Stratan: „Transnistria ar putea fi un precedent”. Frankfurter Allgemeine Zeitung 07.10.2008.

Moderator: Dle Ministru, considerați că Rusia ar dori să soluționeze și conflictul transnistrean după calapodul caucazian?

Andrei Stratan: Sperăm că aceste evenimente nu se vor repeta, cu atât mai mult cu cât noi permanent am declarat că subiectul transnistrean poate fi soluționat doar prin metode politice. Chiar și Rusia susține că această chestiune se deosebește de cea din Caucaz. Este, inclusiv, o consecință a faptului că depunem eforturi pentru menținerea unui dialog permanent cu conducerea rusă.

Moderator: Au subestimat, oare, liderii georgieni astfel de eforturi?

Andrei Stratan: Este nevoie de ceva timp pentru a diminua emoțiile și a evalua la rece situația. Însă, în Moldova, situația este total diferită. Problema transnistreană poate fi ușor soluționată dacă există voință politică. În Moldova, nu este vorba despre conflict etnic sau religios. Nu putem vorbi nici măcar despre

conflict în general. În orice caz, nu despre un conflict între oameni.

Moderator: Este vorba, deci, despre un conflict între elitele politice?

Andrei Stratan: Nici măcar asta. Evident, liderii transnistreni nu vor să renunțe la ceea ce au tot declarat timp de 17 ani, însă ne încurajează recentele întâlniri ale Președintelui rus Medvedev cu Președintele nostru Voronin. Rusia are influență asupra liderilor transnistreni, ceea ce ne-ar permite să atingem un compromis. Ar fi un precedent, care ar demonstra posibilitatea soluționării unui conflict înghețat fără a recurge la arme.

Moderator: Majoritatea locuitorilor din Transnistria pledează, totuși, pentru alipire la Rusia.

Andrei Stratan: Dacă s-ar desfășura un referendum realmente democratic, populația ar vota contra acestei opțiuni. Majoritatea locuitorilor din Transnistria sunt absolut nesatisfăcuți de situația lor economică. Actualmente, în Transnistria locuiesc doar aproximativ 400 mii de oameni din totalul de 700 de mii care erau anterior.

Moderator: Exodul populației există, de altfel, și în regiunile controlate de Chișinău.

Andrei Stratan: Tocmai de aceea trebuie să creăm condiții necesare pentru revenirea oamenilor și investirea aici a banilor câștigați în străinătate. Posibilitatea aderării la Uniunea Europeană, pentru care pledează astăzi Guvernul de la Chișinău, poziționează cetățenii noștri din Transnistria diferențiat față de ceilalți cetățeni moldoveni. Ei sunt sătui de traiul într-un muzeu al Uniunii Sovietice. Cu timpul, Moldova va beneficia tot mai mult de accesul la programele UE de dezvoltare.

Există opinii potrivit cărora Rusia ar urmări eșuarea negocierilor privind soluționarea conflictului, prin aceasta oferind liderilor transnistreni pretextul necesar pentru solicitarea independenței.

Nu cred că se va ajunge la aceasta. În orice caz, nu credem în derularea unui asemenea scenariu. Considerăm că interesele Rusiei în soluționarea conflictului sunt oneste.

Moderator: Cum poate UE ajuta Moldova?

Andrei Stratan: Până acum, UE nu și-a utilizat din plin posibilitățile sale în susținerea noastră. Noi nu vom renunța la calea noastră de integrare europeană și sperăm la o perspectivă clară europeană pentru Moldova, care, deocamdată, nu a fost ancorată în nici un document. Nu înțelegem care ar fi riscul politic dacă UE ar recunoaște în principiu că Moldova are perspectiva aderării fără a indica o dată concretă sau un plan de timp. Nu este vorba despre un anumit efort financiar suplimentar pentru asistență, ci doar de a ne oferi „lumină verde” pe calea noastră spre Bruxelles. Moldova dorește să fie tratată la fel ca și statele din Balcani.

Moderator: Nu va plasa Rusia Moldova în fața dilemei: Transnistria sau UE?

Andrei Stratan: Și ce va face atunci Rusia cu Transnistria? Și Rusia are nevoie de partener. Orientarea Moldovei este una indiscutabilă și a fost confirmată în anul 2005 de Parlamentul țării. Nu vom devia de la calea noastră de integrare europeană la fel cum nu vom diminua eforturile noastre în soluționarea problemei transnistrene.

Moderator: Acum doi ani, Rusia a stopat importul vinurilor moldovenești. S-a reușit diminuarea dependenței de piața rusească?

Andrei Stratan: Odată cu anul 2006, întreprinzătorii moldoveni au început să privească mai real situația. Ei au înțeles că au nevoie de piețe suplimentare de desfacere a mărfurilor. În anul 2006, înainte de embargoul impus de Rusia, noi am avut un raport de 33 procente din comerțul extern cu statele UE. Între timp, acesta a crescut la 50 la sută. Actualmente, exportăm producție vinicolă în circa 40 de state. Sperăm, totodată, la continuarea liberalizării comerțului cu UE. Însă nu ne vom delimita de piețele noastre tradiționale din Rusia, Belarus și Ucraina. <http://www.mfa.md/noutati/3545/>

3. Vor Aduce Alegerile din 2009 mai Multă Credibilitate Politicii Externe a R. Moldova? Comentariu de Victor

În viziunea mai multor politicieni și experți de la Chișinău politica externă a Republicii Moldova este incoerentă și imprevizibilă, iar credibilitatea sa este, de multe ori, pusă sub semnul întrebării de către principalii parteneri externi, cum ar fi vecinii săi Ucraina și România, de asemenea, de SUA, UE și, chiar, Federația Rusă. Această regretabilă realitate nu își are, însă, începutul odată cu venirea la putere a Partidului Comuniștilor (PCRM). Lipsa de coerență, previzibilitate și credibilitate a fost caracteristică politicii externe a Chișinăului, desigur în măsuri diferite, și în timpul guvernărilor democratice din perioada 1991 – 2001. Totuși, trebuie să recunoaștem că anume începând cu anul 2001 și până în prezent, respectivele tendințe negative din politica externă a țării s-au accentuat și mai mult.

Majoritatea politicienilor din opoziție speră că alegerile parlamentare din anul 2009 vor constitui punctul de cotitură în evoluția de mai departe a Republicii Moldova și a politicii sale externe. Speranțele lor traduse în termeni concreți înseamnă câștigarea alegerilor parlamentare din anul viitor și schimbarea cardinală a contextului politic intern de la Chișinău. Schimbarea actorilor politici într-o societate ce se pretinde a fi democratică este, în principiu, produsul exprimării voinței poporului care dorește o politică internă și externă ce ar veni să satisfacă așteptările și aspirațiile sale. Prin urmare, eventuala decizie a electoratului de a înnoi scena politică internă de la Chișinău ar urma să atragă după sine și formularea unei politici externe în concordanță cu aspirațiile majorității cetățenilor moldoveni. Totuși, întrebarea este dacă simpla venire la cârma țării a partidelor din opoziție este îndeajuns pentru a elabora și realiza o nouă politică externă ce s-ar deosebi de cea precedentă prin coerență, previzibilitate și credibilitate.

După cum bine se cunoaște, în perioada 1991 – 2001, actorii politici s-au priment de câteva ori în Republica Moldova, dar această schimbare nu s-a materializat neapărat și în promovarea unei politici externe fără ambiguități. Acest lucru ar putea să se repete și după alegerile parlamentare

din 2009, dacă politicienii de la Chișinău, noi sau/și vechi, nu vor înlătura problemele structurale cu care actualmente se confruntă politica externă a țării.

Prima problema structurală ține de conceptualizarea politicii externe a Republicii Moldova, mai bine zis de lipsa oricărei conceptualizări. În majoritatea statelor democratice politicile externe se conduc în aplicarea lor de anumite documente conceptuale ce definesc contextul extern și intern, principiile și valorile călăuzitoare, interesele și obiectivele țării, resursele și mijloacele de realizare a obiectivelor propuse, precum și responsabilitățile instituționale. La noi, documentul conceptual de care se conduce politica externă este Concepția Politicii Externe a Republicii Moldova. Prima și ultima Concepție de Politică Externă a fost aprobată de Parlament încă în anul 1995. Respectiva Concepție este demult depășită de realitățile interne, regionale și internaționale, cu toate acestea, ea rămâne în continuare în vigoare, cel puțin formal. Necesitatea elaborării unei noi Concepții de Politică Externă care să corespundă aspirațiilor Republicii Moldova de integrare în UE este conștientizată atât de politicienii din opoziție, cât și de cei de la guvernare, cu toate acestea lucrurile nu s-au mișcat din loc până în prezent. În anul 2002, Ministerul de Externe împreună cu Institutul de Politici Publice (IPP) au elaborat un nou proiect de Concepție a Politicii Externe, însă eforturile diplomaților moldoveni de a se dota cu un nou document conceptual nu au întrunit atunci acordul guvernanților. Desigur, actualmente diplomația moldoveană se conduce în acțiunile sale de obiectivele de politică externă fixate în Programul Guvernului pentru perioada 2008 - 2009, însă acest program nu poate substitui rolul și semnificația Concepției de Politică Externă. De ce? Pentru că în timp ce Programul unui Guvern este limitat în timp (cel mult pentru patru ani) și, de obicei, are la baza sa programele partidelor aflate la guvernare, Concepția de Politică Externă, la rândul său, este menită să se ridice de asupra intereselor înguste de partid, să formuleze interesele și obiectivele naționale strategice de lungă durată și, lucru extrem de important, să întrunească consensul majorității partidelor politice. În lipsa unui astfel de consens, credibilitatea politicii externe riscă

să fie pusă la îndoială atât în interiorul țării, cât și în exterior.

A doua problemă structurală constă în diminuarea rolului Parlamentului în procesul de elaborare și implementare a politicii noastre externe. Nu este un secret pentru nimeni că politica externă a Republicii Moldova este ghidată aproape în exclusivitate de Președintele Vladimir Voronin. În conformitate cu Art. 86 al Constituției Republicii Moldova, Președintelui Vladimir Voronin îi revin, desigur, atribuții importante în domeniul politicii externe, cum ar fi, de exemplu, să poarte tratative, să încheie tratate internaționale în numele țării sau să numească și recheme ambasadorii Republicii Moldova. Dar, anume Parlamentului, prin Art. 65 al aceleiași Constituții, îi revine atribuția de a trasa direcțiile principale ale politicii externe a statului și, mai ales, să exercite controlul parlamentar asupra puterii executive. În ultimii șapte ani, însă, Parlamentul a excelat mai bine în calitate de paratrăsnet pentru Guvernul de la Chișinău, decât în ipostaza de instrument de monitorizare și control al modului cum sunt realizate politicile guvernamentale, inclusiv, în domeniul politicii externe. De altfel, desconsiderarea de către Parlament a rolului și atribuțiilor sale legale a fost, fără îndoială, unul din factorii care au favorizat afirmarea autorității Președintelui Voronin ca ultimă instanță de monitorizare și control a instituțiilor și politicilor executive în Republica Moldova.

A treia problemă structurală este existența unei discrepante vizibile între mesajul de integrare europeană al Republicii Moldova și eforturile autorităților de la Chișinău de a umplea acest mesaj cu substanța unui proces continuu, coerent și credibil de implementare a reformelor politice, economice și sociale obligatorii pentru avansarea pe calea integrării europene. Parcursul reformativ al Chișinăului rămâne în continuare unul neuniform și ambiguu, chiar și după ce autoritățile moldovene și-au asumat angajamente concrete în relația lor cu UE, prin Planul de Acțiuni RM-UE, din 22 februarie 2005. Această stare de lucruri este expusă în rapoartele Comisiei Europene, din decembrie 2006 și aprilie 2008, cu privire la implementarea de către Chișinău a Planului de Acțiuni convenit cu UE. Ambele rapoarte remarcă existența unei discontinuități între

procesul de adoptare a legilor de către Parlament și implementarea lor efectivă de către autoritățile centrale, mai ales, la capitolele cu privire la independența justiției, libertatea mass-media, combaterea corupției și dezvoltarea unui mediu de afaceri favorabil pentru atragerea investițiilor străine în economia Republicii Moldova.

A patra problemă structurală rezidă în chiar Ministerul nostru de Afaceri Externe și Integrare Europeană, care este, în fond, copia actualului sistem de guvernare din Republica Moldova. Centralizarea puterii în stat a avut ca impact diminuarea drastică a autonomiei diplomației noastre, de care aceasta obișnuia să se bucure în elaborarea și aplicarea tacticilor proprii destinate realizării obiectivelor propuse. În anul 2005, în cadrul Ministerului de Externe au fost inițiate restructurări chemate să eficientizeze activitatea sa prin întărirea securității interne și consolidarea controlului ierarhic. Rezultatul nu s-a lăsat mult așteptat. Ministerul de Externe a reușit să-și întărească sensibil și vizibil securitatea internă, devenind, totodată, o structură mai puțin comunicativă și mai greu de pătruns chiar și pentru diplomații străini acreditați la Chișinău. A fost „îmbunătățit” foarte mult și controlul ierarhic intern. În prezent, pentru ca notele informative de interes general să circule și în alte departamente sau direcții este nevoie de aprobarea expresă a conducerii ministerului. Chiar și în aceste condiții comunicarea între departamente sau direcțiile din cadrul aceluiași departament are loc, în cel mai bun caz, anevoios. În consecință, proasta informare a diplomaților contribuie la ignorarea realităților interne și externe în definirea obiectivelor și alegerea tacticilor potrivite pentru materializarea lor. De asemenea, a fost „îmbunătățită” monitorizarea întrevederilor între diplomații moldoveni și cei străini. În prezent nici un diplomat moldovean, mai jos de funcția de viceministru, nu poate avea o întvedere de lucru cu diplomați străini, fără încuviințarea conducerii ministerului. Evident, acest lucru se face, volens-nolens, în detrimentul eficienței diplomației noastre. De aceea, logica acestor măsuri de extremă precauție este foarte confuză, în particular pentru diplomații străini acreditați la Chișinău. Mai mult decât atât, în ciuda așteptărilor inițiale, transformarea structurii și practicilor interne a ministerului a dus la exacerbarea supravegherii ierarhice în

interiorul său, a avut ca efect centralizarea pronunțată și reducerea transparenței procesului de luare a deciziilor, a dus la înlăturarea diplomaților cu experiență de la formularea deciziilor, a inhibat spiritul de inițiativă și a descurajat gândirea creativă în diplomația noastră. Paradoxal, dar toate aceste transformări au avut loc în contextul afirmării Ministerului de Externe ca promotor al valorilor de integrare europeană în Republica Moldova, valori precum descentralizarea puterii, debirocratizarea instituțiilor, transparența în luarea deciziilor, accesul la informație, deschiderea spre comunicare etc..

[http://info-](http://info-prim.md/?a=10&nD=2008/10/06&ay=18153)

[prim.md/?a=10&nD=2008/10/06&ay=18153](http://info-prim.md/?a=10&nD=2008/10/06&ay=18153)

4. “Prin Reunificarea Germaniei s-a Reușit Unificarea Europei”. Interviu cu Ambasadorul Germaniei Nikolaus von der Wenge Graf Lambsdorff. Timpul. 03.10.2008.

Întrebare: Dle Ambasador, cu ce sentimente serbează poporul german cea de-a 18-a aniversare a reunificării țării?

Răspuns: Pentru noi, germanii, 3 octombrie a fost și rămâne o zi în care ne bucurăm de reunificarea celor două Germanii. Acest sentiment de bucurie este fortificat și de convingerea că, prin reunificarea țării noastre, s-a reușit unificarea Europei. Pentru mine, căderea Zidului berlinez simbolizează sfârșitul definitiv al divizării Europei. Tocmai de aceea, este o onoare să pot sărbători Ziua Unității Germane de cealaltă parte a fostei Cortine de Fier - nu și de cealaltă parte a Europei însă, căci sunt convins că aici, în R. Moldova, suntem în Europa.

Întrebare: În anii care au trecut de la căderea Zidului berlinez, Germania unită a cunoscut vremuri mai bune și mai puțin bune. Germanii din Est, bunăoară, au trăit nostalgia pentru viața de până la 90 - ci, dar și frustrarea că nu se pot adapta la noile realități. Astăzi, mai pune cineva la îndoială necesitatea reunificării?

Răspuns: Nu cred că este vreun om serios în Germania, care să spună că reunificarea a fost o greșeală. Bineînțeles că au existat anumite decepții și, poate, niște “perdanți individuali” ai

reunificării, pentru mulți dintre germanii din Est fiind dificil să se obișnuiască cu realitățile din Vest, în special, din punct de vedere economic. Dar, în Germania reunificată funcționează un sistem social foarte generos, grație căruia au fost depășite problemele de adaptare. Faptul că am realizat reunificarea pe cale democratică este și un merit al germanilor din Est, căci nu întotdeauna schimbarea totală a unui sistem se face în mod pașnic.

Întrebare: Germania este unul dintre cei mai importanți actori ai Europei unite. În 2007, deținând președinția UE, cancelarul Angela Merkel a reușit să deblocheze criza constituțională a UE, prin adoptarea Tratatului de la Lisabona. Iată însă că astăzi acest Tratat este blocat de referendumul irlandez. Vedeți vreo soluție?

Răspuns: UE a fost creată ca un învățământ care să vină de pe urma celui de-al Doilea Război Mondial - nu trebuia să mai existe niciodată un război între Franța și Germania. De aceea, pentru noi, UE este cel mai mare și mai de succes proiect european care a existat vreodată. Dovadă e și faptul că multe state care au aparținut blocului de Est sunt, astăzi, membre ale UE. Votul irlandez nu trebuie privit ca o prăbușire a UE - ea continuă să existe și să funcționeze. Acest lucru nu a schimbat nimic nici în ceea ce privește atractivitatea Uniunii, iar noi suntem decizi să ducem la bun sfârșit reformarea instituțiilor europene.

Întrebare: Totuși, atunci când țări ca RM abordează subiectul aderării la UE, ni se spune că nu putem vorbi de extindere atâta timp cât nu a fost ratificat acest Tratat. Și aici, vine întrebarea-obsesie a moldovenilor: ce perspective de integrare avem?

Răspuns: Cred că ambele lucruri nu sunt nici corecte și nici foarte actuale. Atunci când va veni ziua aderării RM la UE, Uniunea va arăta altfel. Și, bineînțeles, și RM va arăta altfel. Este adevărat că noi, europenii, ne facem griji privind capacitatea UE, în forma ei actuală, de a asimila noi membri. Dar aceste discuții există de aproape 20 de ani, perioadă în care UE s-a schimbat și se va mai schimba încă. Eu, în locul Moldovei, nu mi-aș face mari griji în această privință, ci m-aș strădui să devin atât de

atractivă, încât UE însăși să-mi propună să devin membră a Uniunii.

Întrebare: Cum este văzută Moldova în țara dvs.? Atât la nivel politic, cât și la nivel socio-economic? Care sunt relațiile moldo-germane?

Răspuns: Acum câteva luni Bundestagul german a prezentat o nouă moțiune asupra RM și asta vorbește despre faptul că Moldova există în vizorul politicianilor de la Berlin. Acest lucru se datorează, în mare parte, și faptului că mai mulți deputați germani sunt preocupați de RM. Printre ei se numără, înainte de toate, deputatul Manfred Grund, care se află în această săptămână la Chișinău. Germania își dorește să aibă grijă de vecinii săi din Europa de Est. Este în interesul nostru ca RM să se dezvolte și să facă progrese în drumul ei spre Bruxelles. În ceea ce privește relațiile noastre bilaterale moldo-germane, acestea sunt bune. Dacă și există vreo problemă, ea ține de necunoașterea RM în Germania. Chișinăul are un ambasador extraordinar la Berlin, dar știu din propria experiență că doar eforturile unui ambasador nu sunt suficiente. Totuși, lucrurile se îmbunătățesc. Avem mai multe vizite din Germania la Chișinău și este important să vezi pe viu ceea despre ce vorbești.

Întrebare: Putem vorbi de o îmbunătățire a sectorului investițional?

Răspuns: Aici lucrurile sunt mult mai interdependente - investești mai puțin într-o țară pe care o cunoști mai puțin. Și pentru că un potențial investitor se informează despre o țară de la un investitor "mai vechi", este important ca investitorii care există deja să fie tratați corect în RM. Sunt tot mai mulți oameni de afaceri germani care vin să se intereseze despre starea lucrurilor de aici. Unii doresc să investească direct, alții - să-și extindă investițiile din România, aici forța de muncă fiind ceva mai ieftină.

Întrebare: Cum funcționează, în cadrul Ambasadei Germane, Acordul privind facilitarea regimului de vize pentru moldoveni?

Răspuns: Este o întrebare ce mi se pune foarte des. Noi nu putem anula în totalitate regimul de vize, dar putem simplifica și îmbunătăți

procedura de acordare a vizei. Astfel, în prezent nu mai e necesar să așteptăm ore în șir în fața consulatului - depunerea dosarului se face prin programare la telefon. Încercăm să oferim cât de bine putem consultații solicitanților de viză, ca să evităm cazurile de refuz. În principiu, ne confruntăm cu două probleme: 1 - solicitările, de regulă, se depun prea târziu și 2 - trebuie să fim în permanență atenți, ca să nu ni se prezinte documente falsificate, ceea ce de asemenea se întâmplă. Dar, Acordul funcționează, am început să acordăm și vize pe un termen mai îndelungat anumitor categorii de persoane.

Întrebare: Cum ați caracteriza starea actuală de lucruri din RM? Ce ne împiedică să avansăm - criza transnistreană, guvernarea comunistă, mentalitatea sovietică?..

Răspuns: Bineînțeles că există câteva piedici evidente și obiective în acest sens, între care divizarea țării. Sunt convins că problema transnistreană este o piedică și în calea investițiilor. De asemenea, e păcat că foarte mulți tineri, energici și dinamici, părăsesc țara, căci tocmai dinamismul și energia îi lipsesc RM. Sunt ferm convins, însă, că RM are cu mult mai multe de oferit decât se cunoaște despre ea în străinătate și asta o va ajuta pe drumul ei spre UE.

Întrebare: Cum vedeți soluționarea crizei transnistrene după evenimentele din Georgia, când tot mai mulți analiști susțin că vom asista la o nouă "mpărțire a lumii"?..

Răspuns: Vreau să vă spun că și eu am trăit într-o lume divizată și am avut nevoie de ceva timp ca să învăț că această divizare a trecut. Noi nu ne dorim o divizare a lumii și o divizare a Europei. Tocmai de aceea, reacția autorităților moldovenești vizavi de criza din Georgia o consider exemplară și, cu siguranță, pretinsa soluționare a acestei crize, prin recunoașterea celor două republici separatiste caucaziene, nu este un exemplu de urmat pentru conflictul transnistrean. Pentru acesta, cred, va trebui găsită o soluție proprie, inclusiv cu ajutorul Rusiei. Și mai cred că nimeni nu poate spune din timp când se va întâmpla acest lucru. De aceea, un sfat bun pentru RM e să întreprindă eforturi de reformare, să-și continue drumul spre Bruxelles și să devină cât mai atractivă atât

pentru Europa, cât și pentru Transnistria. Atunci, poate, vom putea face și o paralelă dintre reunificarea celor două Germanii.

Întrebare: Ce sfaturi le-ați da politicienilor, dar și electorilor din RM, în situația în care am intrat deja, fie și neoficial, în campania pentru parlamentarele din 2009?

Răspuns: Aceste alegeri sunt foarte importante pentru cetățenii RM și UE a vorbit nu o dată despre asta. Și este important nu doar rezultatul și urmările acestui rezultat, ci și modul în care se va desfășura scrutinul. Noi suntem interesați în organizarea unor alegeri corecte și libere. Deci, singurul sfat e ca scrutinul să se desfășoare liber și corect. Asta va fi în beneficiul și al politicienilor, și al oamenilor, și al țării dvs.

5. „Integrarea Europeană a Moldovei ar fi o Șansă pentru Reglementarea Transnistreană”. Interviu cu Radu VRABIE, Coordonator de programe APE. „Profit”. Septembrie 2008.

Întrebare: Cum vedeți situația la capitolul reglementare transnistreană în lumina ultimelor evenimente din Osetia de Sud? Există vre-o tangență în acest sens?

Răspuns: Direct, nu există nici o tangență pentru că esența conflictelor este diferită. Strategia de reglementare a conflictului transnistrean diferă substanțial de cea de soluționare a celor două conflicte din Georgia. Din câte știu eu, Republica Moldova niciodată nu a avut un plan militar referitor la regiunea transnistreană. Totodată, este clar că, după evenimentele din Osetia de Sud, am intrat într-o nouă fază a relațiilor internaționale, în special între Rusia – SUA, Rusia-UE și conflictul transnistrean va intra în discuțiile între marii actori. Iar acum mai există și riscul ca Rusia, înaripată de succesul pe termen scurt obținut în Osetia de Sud, să aibă o atitudine mai brutala față de conflictele înghețate din spațiul ex-sovietic.

Întrebare: Există opinia că Moldova trebuie să tragă învățămintele de rigoare de pe urma evenimentelor din Osetia de Sud și să acționeze corespunzător. Se vehiculează chiar și ideea că

Moldova trebuie să părăsească CSI și să urgenteze aderarea la NATO. Pe cât de oportune vi se pare astfel de schimbări?

Răspuns: Orice acțiune rapidă acum este inoportună și poate fi și contraproductivă. E vorba și de încercarea de a obține o soluție rapidă acum pentru conflictul transnistrean, și de ieșirea din CSI. Datorită conflictului din Georgia, situația internațională și așa e tensionată, iar conflictul transnistrean nu este pe prima pagină a agendei internaționale. Ne vom expune unui risc destul de mare dacă vom încerca să întreprindem acțiuni bruște. Este necesar un timp de gândire și de coeziune a întregii societăți acum. În același timp trebuie de inițiat discuții cu partenerii noștri occidentali și ucrainenii pentru a putea reevalua situația în care ne aflăm și abia după aceea să facem anumite mișcări. Dacă vorbim de ieșirea din CSI, cred că dacă o vom face acum fără o pregătire prealabilă și fără a evalua riscurile, fără a întări relațiile bilaterale cu țările vecine și țările din spațiul CSI, fără a efectua reformele necesare ca să ne apropiem de UE, ca să beneficiem de privilegiile oferite de ATP, inclusiv pentru agenții economice din regiunea transnistreană, atunci ieșirea din această organizație ne va afecta din punct de vedere politic. Și aici mă refer la reacția dură a Rusiei și a Tiraspolului care va avea un motiv în plus să blocheze negocierile cu Chisinau. În perspectiva însă, dacă vom reuși să ne integram în UE și cu respectarea condițiilor expuse mai sus, ieșirea din CSI va fi inevitabilă, or statutul de membru a UE și CSI este incompatibil.

Întrebare: Acest relativ succes obținut de Rusia în Georgia ar putea determina Moscova să aibă pretenții și cerințe mai mari la capitolul reglementării transnistrene? Până nu demult se vorbea de un plan de reglementare transnistreană pe care îl discutau Moscova și Chișinăul și care urma să fie semnat în viitorul apropiat. E posibil acum ca Rusia să refuze la acel plan și să înainteze noi pretenții?

Răspuns: Acum Rusia are într-adevăr motive de a cere mult mai mult. În general, cred că, vizavi de reglementarea transnistreană, Rusia dorește fie să obțină un fel de Memorandum Kozak-2 (un document prost pentru Moldova), fie să mențină un status-quo, care, de asemenea este

bun pentru Moscova. O altă variantă pentru Rusia nu este interesantă acum. Rusia se simte foarte bine în situația creată acum și nu văd care-i rostul pentru ea să schimbe ceva. Dar, totodată, nu exclud că Rusia ar putea chiar să fie interesată într-o reglementare a problemei transnistrene pentru a demonstra comunității internaționale capacitatea sa de mediator, folosind Moldova ca o contrabalanta Georgiei. Personal, nu cred că un plan de reglementare a problemei transnistrene poate fi viabil pentru Moldova dacă el va veni doar din partea Rusiei și nu se vor respecta interesele Republicii Moldova și a partenerilor ei occidentali. Important pentru Moldova este să intensifice colaborarea cu partenerii săi externi, dar nu să încerce să negocieze direct cu Rusia, care este mult mai experimentată din punct de vedere diplomatic, dar și al potențialului pe care-l are.

Întrebare: Nu este un secret că autoritățile Republicii Moldova, pînă la evenimentele din Osetia de Sud, erau destul de optimiste la capitolul reglementare transnistreană. Acum, mai este îndreptățit acest optimism?

Răspuns: Cu toate că ne dorim cu toții o reglementare transnistreană viabilă și am vrea ca aceasta să se întâmple cât mai curînd, nu văd acum premise ca aceasta să aiba loc pînă la sfîrșitul acestui an. Aceasta pentru că din partea Moscovei și a Tiraspolului nu am primit nici un semnal în acest sens. Mai mult ca atît, Rusia acum nu este gata să facă cedări. Mai ales după evenimentele din Osetia de Sud cînd opinia publică și electoratul rusesc pare să se fi deprins cu victoriile. Or, în mass-media rusă evenimentele din Georgia au fost catalogate drept o victorie. Dacă Rusia și va propune un careva plan de reglementare transnistreană, cred că, în condițiile actuale, nu va fi viabil pentru Moldova.

Întrebare: Credeți că reacția Tiraspolului, care a cerut Moldovei drept condiție pentru continuarea dialogului condamnarea Georgiei pentru evenimentele din Osetia de Sud, a fost una coordonată cu Moscova sau făcută pe cont propriu?

Răspuns: Cred că această declarație a fost una pe cont propriu. În opinia mea, Tiraspolul se teme de anumite lucruri. Dacă vă amintiți, în

cadrul audierilor din 13 martie anul curent din Duma de Stat, Transnistria a fost abordată aparte de celelalte două republici nerecunoscute din Georgia. Acum, din nou eforturile Rusiei sînt canalizate spre cele două republici separatiste din Georgia, iar Tiraspolul rămîne puțin în umbră. Cu atît mai mult că, în ultimul timp, s-a vorbit mult și despre un acord de reglementare transnistreană, discutat de Moldova și Rusia. Cred că aceste lucruri îngrijorează administrația transnistreană. În acest sens, cred că acțiunea Tiraspolului a fost mai mult una mediatică, făcută pe cont propriu, cu scopul de a rămînea în vizorul Rusiei. În același timp, decaltratia mai are scopul de a provoca Chisinaul și a mai tergiversa negocierile cu RM.

Întrebare: Se aud tot mai multe voci care declară că evenimentele din Osetia de Sud au compromis statutul de mediator și pacificator al Rusiei. Credeți că va urma o reevaluare în plan regional și internațional a acestui statut al Rusiei? E posibil ca Rusia în continuare să fie tratată ca parte în conflictele din spațiul post-sovietic, inclusiv în cel transnistrean?

Răspuns: E clar că în cazul Osetiei de Sud Rusia s-a manifestat disproporționat și fără mandat, cu încălcarea multor prevederi. Nu exclud că vor urma discuții privind reevaluarea rolului Rusiei în Georgia. Totuși, chiar dacă asemenea discuții vor avea loc, e greu să credem că în actualele condiții în cazul Moldovei se va reuși înlocuirea forțelor militare rusești cu altele.

Întrebare: Georgia a atribuit oficial trupelor ruse statut de forțe de ocupație...

Răspuns: Da, dar iarăși e vorba de diferite strategii. Saakașvili a adoptat una transanta fata de Moscova și a mers pînă la capăt cu ea. Rămîne de discutat dacă aceasta a fost buna sau nu. A avut loc un conflict militar, în baza căruia s-au luat anumite decizii, cum ar fi, spre exemplu, ieșirea Georgiei din CSI și denunțarea Tratatului din 1994 privind statutul forțelor de pacificare. Moldova are o altă strategie în cazul conflictului transnistrean. Chișinău are cel puțin o colaborare formală cu Rusia în vederea soluționării conflictului transnistrean, de aceea nu cred că vor fi decizii de genul celor adoptate de Georgia.

Întrebare: În 2005, 2006 și chiar o parte din 2007, guvernarea de la Chișinău a avut o atitudine dură față de Rusia, chiar sfidătoare pe alocuri. Credeți că, după ce a văzut ce poate face Rusia, guvernarea de la Chișinău va deveni mai atentă în declarații și acțiuni?

Răspuns: O confruntare directă cu Rusia, în momentul în care Moldova e dependentă de piața rusească, nu este membră UE, fiind și destul de departe de acest statut nu este bună pentru noi și ar duce la pierderi pentru Moldova. În același timp trebuie să ne continuăm calea noastră europeană, să avansăm în implementarea reformelor pentru ca să devenim atractivi și credibili pentru partenerii noștri.

Întrebare: Există la Chișinău și forțe politice solidare cu Rusia, care condamnă Georgia și care propun acum ca Moldova să părăsească GUAM, deoarece nu poate fi în aceeași organizație cu un stat „ce a agresat poporul osetin”. Care este părerea Dvs.?

Răspuns: Și mai înainte au existat mai multe voci care cereau ieșirea din CSI, alte voci care cereau ieșirea din GUAM. Cum am mai spus, important ca acum RM să nu facă mișcări la cald, neevaluate. Acum, după experiența georgiană, trebuie să înțelegem că avem nevoie de o coeziune a întregii societăți, trebuie să continuăm calea noastră europeană, să lucrăm la implementarea reformelor, în același timp trebuie să lucrăm activ și cu populația de pe malul stîng al Nistrului și să cooperăm cât mai strîns cu partenerii și vecinii noștri. În acest sens GUAM este o platformă importantă și prezența noastră în această organizație este benefică.

Întrebare: Care sînt lecțiile pe care Moldova ar trebui să le învețe din conflictul din Osetia de Sud?

Răspuns: În termen scurt, important este să nu ne lasăm provocați de declarații sau acțiuni care au fost făcute și probabil vor mai fi din partea administrației de la Tiraspol. În al doilea rînd, trebuie să înțelegem că factorul militar niciodată nu va fi unul bun pentru soluționarea conflictului transnistrean. Or, avem mai, mult mai multe posibilități alternative în acest sens. Important este să lucrăm cu populația din stînga Nistrului

și să câștigăm mintea și inima oamenilor de acolo .

În același timp trebuie să continuăm dezvoltarea cursului nostru de integrare europeană, nu doar declarativ, ci și la modul practic. O dezvoltare economică a Moldovei, o dezvoltare a relațiilor cu UE ar putea să ne ajute la încălzirea relațiilor cu regiunea transnistreană. UE a pătruns mult în spațiul mediatic transnistrean și, spre deosebire de NATO, nu mai este considerată un dușman. De aceea, integrarea europeană a Moldovei ar fi o șansă pentru reglementarea transnistreană.

**6. Europarlamentar Lituanian
Eugenijus Gentvilas: “Promovarea
UE prin Intermediul Primăriilor e
mult mai Eficientă”. Timpul.
08.10.2008.**

Întrebare: Dle Gentvilas, cum vi s-a părut starea de spirit a aleșilor locali din RM?

Răspuns: Oamenii sunt foarte optimiști în legătură cu o posibilă euro-integrare și destul de pesimiști în ceea ce privește evoluția politicii interne. Ne aducem aminte de vremurile când știam foarte puțin despre UE și înțelegem că la acest nivel se află acum RM. Experții noștri au prezentat o fărâmă din ceea ce s-ar putea face și aici, în special, în Administrația Publică Locală (APL), pentru ca RM să se integreze mai repede în Europa. Înainte pe noi ne învățau nemții, francezii, englezii, suedezii, acum e timpul ca și noi să facem ceva.

Întrebare: Ce probleme și subiecte ați abordat la aceste seminare?

Răspuns: Diferite. Și unele care au ca temă integrarea europeană, și altele mai generale, cum sunt autogestiunea și colaborarea dintre APL și puterea centrală. O atenție mai mare am acordat subiectului - ce poate face APL în contextul integrării europene. Unii consideră că această integrare depinde doar de puterea centrală, ceea ce nu e corect. Dacă o să stați cu mâinile încrucișate și o să așteptați să se întâmple ceva, nu se va întâmpla nimic.

Întrebare: La modul concret, ce pot face aleșii locali pentru a ne apropia de UE?

Răspuns: Am fost primar mai mulți ani la Klaipeda și vorbesc în baza experienței mele. În primul rând, trebuie să desfășoare o activitate mai intensă cu orașele înfrățite. Pe vremea mea Klaipeda era înfrățită cu trei orașe non-UE și cu 11 din țările Uniunii. Anume de la ei am învățat ce și cum trebuie să facem. Chiar dacă înfrățirea orașelor, de cele mai multe ori, înseamnă vizite cu diferite colective artistice, profitați de ele. Noi am mers mai departe însă. Am căutat posibilități comune de a ajunge la fondurile europene și am obținut bani pentru diferite activități - și pentru cultură, dar și pentru infrastructură. Pe urmă, specialiștii noștri au început individual să pregătească aceste proiecte, să caute singuri fonduri europene. În 1998, Klaipeda primea din fondurile europene tot atâția bani, cât primeau celelalte 59 de administrații locale din Lituania. În final, acest lucru s-a reflectat în rezultatele referendumului de aderare la UE. Orașenii noștri erau mai europeni decât cetățenii altor orașe. De asemenea, dacă veți dezvolta relații cu localitățile din statele UE, când va veni vremea primirii sau neprimirii în Uniune, acestea vor face lobby pentru Moldova. Pe urmă, e mult mai eficientă promovarea UE prin intermediul primăriilor, decât prin intermediul deputaților și a miniștrilor.

Întrebare: În ce relație se află puterea locală și cea centrală din Lituania? La noi, după ultimele alegeri, cele două puteri au relații mai mult decât antagoniste.

Răspuns: Și la noi e la fel. Puterea e destul de centralizată, deși APL trebuie să fie autonomă. Din punct de vedere financiar, puterea centrală influențează APL, nu așa ca aici însă. Desigur că social-democrații de la putere acordă o atenție mai mare localităților unde primarii sunt social-democrați, dar aceste exemple sunt foarte rare. În tot cazul, există o separare clară între cele două puteri.

Întrebare: Ce rol are colaborarea între localitățile din zona de frontieră? Aici UE a alocat bani pentru colaborarea transfrontalieră, dar aceasta se mișcă tare greu.

Răspuns: Asta e problema dvs. Bani au fost alocați, luați-i! Când am devenit primar, am trimis specialiștii tineri în Germania să învețe

cum se lucrează cu astfel de proiecte. Și voi trebuie să pregătiți specialiști care să poată lucra cu proiecte de acest gen. Din păcate, UE este o instituție destul de birocratică, n-avem alte soluții decât să învățăm să câștigăm din aceste fonduri. Dacă nu le luați voi, le ia altcineva. Noi, când am înțeles asta, am devenit mai activi.

Întrebare: Ce domenii sunt predilecte pentru a câștiga finanțare europeană?

Răspuns: Am avut diferite proiecte. Unul dintre primele a fost de informare, la radio, despre UE pentru comunitățile ruse - un proiect trilateral Klaipeda, Liepae (Letonia) și Kaliningrad. Dar am avut și proiecte cu rețele de gaze și șosea pentru un cartier al Klaipedei.

Întrebare: În calitate de eurodeputat, dacă Parlamentul European ar trebui să decidă vizavi de integrarea RM, dvs. cum ați vota?

Răspuns: Astăzi aș vota „împotriva”, pentru că există anumiți pași pe care trebuie să-i faceți dacă doriți să fiți admiși în „clubul european”. În acest moment, RM nu doar că nu este gata, dar nici măcar nu a început să îndeplinească multe proceduri formale. Dacă s-ar pune problema începerii negocierilor de aderare, însă, sigur că aș vota „pentru”. De aceea, trebuie să începeți cât mai repede aceste proceduri, și asta depinde foarte mult și de inițiativele conducerii centrale a RM.

Întrebare: Un politician român a declarat că România a propus RM să meargă împreună în UE. Cum credeți, ar fi fost posibil un asemenea scenariu?

Răspuns: Trebuie să le spunem oamenilor că este o iluzie. Asta nu putea să se întâmple deoarece, conform dreptului internațional, RM este un subiect aparte. Pe urmă, RM ar fi îngreunat drumul României pe calea integrării, problemele RM - inclusiv cea a reîntregirii teritoriale - devenind problemele României. Unirea celor două țări trebuia să se producă până la începerea negocierilor, nu după încheierea lor.

Întrebare: Ce imagine are RM în Lituania?

Răspuns: Aproape niciuna, deși avem și vin, și brandy moldovenesc în magazinele noastre.

Informații despre RM în presa lituaniană aproape că nu există. Doar acum, în contextul conflictului din Georgia, a apărut câte ceva și despre RM și Transnistria. Trebuie să refacem legăturile directe.

Întrebare: Ce trebuie să facă țara noastră pentru ca, într-o bună zi, dvs. să votați „pentru” Moldova?

Răspuns: Înainte de toate, să demonstreze voință politică și disponibilitate de eurointegrare, și să-și îndeplinească obligațiunile. Atunci, sunt convins că UE vă va întinde mâna. Trebuie doar ca vecinul nostru sau viitorul membru al Uniunii Europene să fie unul cinstit. Dacă RM se va comporta altfel și nu-și va îndeplini obligațiile, nu va respecta drepturile omului etc., noi nu vom dori ca ea să facă parte din familia noastră. Nu e o chestiune economică, ține de voința voastră politică.

7. Cooperarea Regională a Republicii Moldova în Sud-Estul Europei: Obiective, Realizări Eșecuri și Perspective. Analiză de Victor Chirilă, Director Programe APE. 05.10.2008.

În aprilie 1999, în contextul crizei politice din Iugoslavia, Președinția Germaniei a UE a propus realizarea unui Pact de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est (PSESE), care să reunească toate inițiativele de cooperare multilaterală existente la acea dată în regiunea Balcanilor. UE accepta rolul de lider al acestei inițiative, iar la 10 iunie 1999, la Köln (Germania), este semnat documentul fondator al PSESE, care conține angajamentul UE de acțiune în vederea apropierei cât mai mult posibil a statelor din Europa de Sud-Est de perspectiva integrării lor depline în structurile sale, implicit de eventuala lor accesare cu statut de membru la UE.

Aceste perspective declarate au trezit, bineînțeles, interesul clasei politice și diplomației moldovene pentru noua inițiativă regională lansată sub auspiciile UE. Interesul deosebit și marile speranțe pe care clasa politică și diplomația de la Chișinău le-au nutrit vizavi de Pactul de Stabilitate din Europa de Sud-Est nu au fost nicidecum circumstanțiale, ele fiind alimentate, în particular, de convingerea că noua

inițiativă regională poate ajuta Republica Moldova să obțină o perspectivă clară de aderare la UE. La acea etapă, autoritățile de la Chișinău deveneau din ce în ce mai nemulțămite de Acordul de Parteneriat și Cooperare (APC) dintre Republica Moldova și UE¹, care nu oferea țării noastre nici-o perspectivă de aderare la UE, în schimb, plasase relațiile țării noastre cu Bruxellesul pe traectoria unui parteneriat pe orizontală, în echipă cu Ucraina, Rusia, statele ex-sovietice din Asia Centrală și chiar Mongolia. În condițiile în care Bruxellesul insistă pe imperativul implementării APC, Chișinăul a văzut în Pactul de Stabilitate din Europa de Sud-Est oportunitatea mult dorită pentru a depăși intransigența Comisiei Europene, precum și a unor importante state membre ale UE, printre care Germania și Franța. Solicitarea inițială a Republicii Moldova de a fi inclusă în lista statelor beneficiare ale PSESE nu a întrunit consensul statelor membre ale UE. Refuzul UE de a include țara noastră în PSESE se întemeia, mai cu seamă, pe necesitatea circumscrierii PSESE la arealul geografic al Balcanilor de Vest², în timp ce Republica Moldova era văzută de UE ca făcând parte din alt spațiu geografic, și anume din cel al fostei URSS.

Anume în acest context, afirmarea Republicii Moldova ca stat sud-est european și detașarea sa de spațiul ex-sovietic devine un imperativ pentru diplomația de la Chișinău. Pentru a atinge acest deziderat, cooperarea regională în Sud-Estul Europei este definită, mai întâi neoficial, iar mai târziu și oficial, ca reprezentând un mecanism complementar de avansare a Republicii Moldova pe drumul integrării europene³. Urmărind să convingă partenerii săi occidentali, în special UE, să privească Republica Moldova separat de spațiul ex-sovietic, Chișinăul decide să amplifice prezența sa la inițiativele regionale din Europa

¹ APC a fost semnat în 1994 și intrat în vigoare la 1 iulie 1998, pentru o perioadă de 10 ani.

² Bulgaria și România au fost declarate țări beneficiare ale PSESE doar datorită sprijinului acordat Alianței Nord Atlantice (NATO) și UE în timpul conflictului din Kosovo din 1999 și pagubelor pe care le-au suferit în urma lui.

³ Acest lucru este stipulat în Programul de Activitate a Guvernului pe anii 2005-2009 „Modernizarea țării – bunăstarea poporului”, precum și în Programul de Activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2008 – 2009 „Progrese și Integritate”.

de Sud-Est. În particular, o atenție aparte este acordată participării Republicii Moldova la acțiunile Inițiativei de Cooperare în Sud-Estul Europei (SECI), inițiată sub auspiciile UE și SUA în decembrie 1996, după semnarea acordurilor de pace de la Dayton, care puneau capăt războiului civil din Bosnia-Herțegovina. SECI este, de altfel, prima inițiativă regională din Sud-Estul Europei concepută să faciliteze integrarea statelor din regiunea Balcanilor de Vest la structurile europene, încurajând cooperarea multilaterală între membrii săi.

Semnarea Declarației de constituire a SECI, din 6 decembrie 1996, a oferit Republicii Moldova largi oportunități pentru a se conecta la proiecte de cooperare regională în Europa de Sud-Est legate de facilitarea trecerii frontierelor, revizuirea regimului vizelor, dezvoltarea infrastructurii de transport, asigurarea securității energetice, dezvoltarea sectorului privat, combaterea crimei transfrontaliere etc.. Odată, însă, cu apariția PSESE, componenta de securitate a SECI devine predominantă. Ca rezultat, Republica Moldova își îndreaptă și ea eforturile în această direcție, semnând la 26 mai 1999, Acordul SECI privind prevenirea și combaterea crimei transfrontaliere. Coincidența evidentă a obiectivelor PSESE cu cele ale SECI a convins UE și SUA de necesitatea înglobării SECI în cadrul PSESE, lucru ce s-a și realizat pe parcursul anului 2002, când Coordonatorul SECI, dl Erhard Busek, a fost ales și Coordonator al PSESE⁴.

Prezența Republicii Moldova în cadrul SECI a reprezentat, în cele din urmă, argumentul hotărâtor exploatat abil de diplomația de la Chișinău pentru a convinge UE să admită includerea țării noastre la PSESE în calitate de membru cu drepturi depline. Formalizarea actului de aderare a Republicii Moldova la PSESE are loc la Bruxelles, la 28 iunie 2001, nu însă înainte ca Chișinău să accepte condițiile impuse de UE. Condițiile impuse de UE vizau neabordarea de către Republica Moldova în cadrul PSESE a doua subiecte cruciale pentru ea, și anume: problema conflictului din regiunea transnistreană și obținerea perspectivei de aderare la UE. Acceptând tacit condițiile impuse

⁴ SECI a fost înglobată în cadrul Mesei de Lucru nr. 3 a PSESE „Probleme de Securitate”.

de UE, Republica Moldova a devenit singurul stat din spațiul CSI membru al PSESE, însă, diplomația de la Chișinău a eșuat, în schimb, să atingă pe această cale și obiectivul său strategic - de a plasa Republica Moldova pe traseul integrării graduale în UE.

În consecință, deși Republica Moldova a fost admisă să participe la toate cele trei mese de lucru ale PSESE⁵, ea, spre deosebire de restul statelor membre ale PSESE, a fost ostracizată de la obiectivul final al Pactului de Stabilitate ce prevedea pregătirea statelor din Europa de Sud-Est, în particular a acelor din Balcanii de Vest⁶, pentru apropierea lor de perspectiva de integrare în structurile UE în calitate de membru cu drepturi depline ale acesteia din urmă. Ostracizarea Republicii Moldova de la obținerea perspectivei de integrare europeană prin intermediul PSESE devine și mai pronunțată începând cu anul 2000, când la Summitul de la Zagreb din 24 noiembrie, UE lansează, în acord cu statele membre ale PSESE din Balcanii de Vest, Procesul de Stabilizare și Asociere.

Procesul de Stabilizare și Asociere a fost conceput de UE pentru a nuanța dimensiunea de integrare europeană a PSESE pentru statele din Balcanii de Vest prin semnarea cu acestea a unor Acorduri de Stabilizare și Asociere⁷, ce prevăd pregătirea respectivelor state pentru calitatea de membre ale UE. Ulterior, la 21 mai 2003, Comisia Europeană, prin comunicarea sa „Balcanii de Vest și Integrarea Europeană”, propune statelor membre ale UE să consolideze Procesul de Stabilizare și Asociere cu elemente

⁵ Masa de Lucru nr. 1 „Democratizare și Drepturile Omului”, Masa de Lucru nr. 2 „Reconstrucție economică, dezvoltare și cooperare”, Masa de lucru nr. 3 „Probleme de Securitate”.

⁶ „Balcanii de Vest” este un termen lansat și promovat intens de UE pentru a lipsi Republica Moldova și, mai ales, Ucraina de argumentul geografic pentru a fi incluse în Procesul de Stabilizare și Asociere conceput și inițiat de UE pentru statele din Sud-Estul Europei în anul 2000.

⁷ În anul 2008 a fost încheiat procesul de semnare a Acordurilor de Asociere și Stabilizare între UE și statele din Balcanii de Vest: Macedonia – la 9 aprilie 2001; Croația – la 29 octombrie 2001; Albania – la 12 iunie 2006; Muntenegru – la 15 octombrie 2007; Serbia – la 29 aprilie 2008; Bosnia-Herțegovina – la 16 iunie 2008.

din politica de extindere, întărind, astfel, și mai mult perspectiva de integrare în UE pentru statele din Balcanii de Vest. La 19-20 iunie 2003, Consiliul European de la Thessaloniki aprobă recomandările Comisiei Europene, reconfirmând perspectiva europeană a statelor din Balcanii de Vest, precum și rolul Procesului de Stabilizare și Asociere de politică cadru pentru acțiunile lor de aderare la UE.

Îndepărtarea Republicii Moldova de la dimensiunea de integrare europeană a PSESE nu a diminuat, însă, din ambițiile diplomației de la Chișinău de a folosi cooperarea regională în Sud-Estul Europei pentru a determina UE să accepte includerea Republicii Moldova în „Pachetul Balcanilor de Vest” al Procesului de Stabilizare și Asociere. Dimpotrivă, în condițiile reconfirmării angajamentului Bruxellesului de a asista statele din Balcanii de Vest să se pregătească de aderarea lor eventuală la UE, atractivitatea filierei sud-est europene a cooperării regionale a crescut semnificativ în ochii Chișinăului, care în anul 2004, după eșecul Memorandumului Kozak de soluționare a conflictului din regiunea transnistreană, își reorientează brusc spre Vest vectorul său de politică externă.

Dorind să acumuleze cât mai multe argumente în favoarea includerii sale în Procesul de Stabilizare și Asociere, Republica Moldova reușește să-și facă vizibilă prezența în cele mai importante proiecte și inițiative de cooperare defășurate sub umbrela PSESE, cum ar fi proiectele inițiate în cadrul Mesei de Lucru nr.1 „Democratizare și Drepturile Omului” pe dimensiunea drepturilor omului și minorităților naționale sau în domeniul ajustării legislației mass-media la standardele europene; de asemenea, inițiativele Mesei de Lucru nr. 2 „Reconstrucție economică, dezvoltare și cooperare” privind dezvoltarea infrastructurii regionale⁸, dezvoltarea pieții regionale de

⁸ Inițiativa a urmărit să unească eforturile statelor din Europa de Sud-Est în vederea consolidării stabilității și prosperității în zona dunăreană. În octombrie 2001, Republica Moldova a fost acceptată pentru finanțarea a doua proiecte de dezvoltare a infrastructurii regionale: „Facilitarea Comerțului și Transportului în Europa de Sud-Est” și „Modernizarea și Reabilitarea

electricitate⁹, facilitarea și liberalizarea comerțului¹⁰, dezvoltarea tehnologiilor informaționale în Europa de Sud-Est¹¹, promovarea investițiilor¹²; precum și inițiativele din cadrul Mesei de lucru nr. 3 „Probleme de Securitate” cu privire la combaterea crimei organizate (SPOC)¹³, combaterea corupției (SPAI)¹⁴, combaterea traficului de ființe umane¹⁵

Drumului Național M3 Chișinău-Cimișlia-Giurgiulești”.

⁹ La 8 decembrie 2003, Republica Moldova a fost admisă cu statut de observator la „Memorandumul de Înțelegere privind Piața Regională de Energie Electrică în Europa de Sud-Est și Integrarea acesteea în Piața Comună de Energie a UE - II”, cunoscut ca „Procesul de la Atena-II”. Totodată, Republica Moldova și-a făcut cunoscută doleanța să de a adera cu drepturi depline la „Procesul de la Atena-II”.

¹⁰ Sub egida acestei inițiative statele beneficiare ale Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est au negociat și semnat, în perioada 2001 -2004, o rețea de Acorduri de Liber Schimb care în decembrie 2006 au fost înlocuite cu un Acord unic de Liber Schimb în cadrul Asociației de Liber Schimb din Europa Centrală (CEFTA).

¹¹ Republica Moldova a fost acceptată la această inițiativă în luna mai 2002 prin semnarea „Declarației Comune de Intenții privind Dezvoltarea Societăților Informaționale în Europa de Sud – Est”. Ulterior, reprezentanții țării noastre au participat activ la elaborarea „Planului de acțiuni al Inițiativei pentru Dezvoltarea Societăților Informaționale” aprobat în octombrie 2002.

¹² Inițiativa a urmărit să stimuleze și susțină implementarea reformelor structurale destinate îmbunătățirii mediului de afaceri și investițional în statele membre ale Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est.

¹³ SPOC implică un program de reforme în domeniul judiciar, precum și o serie de programe privind pregătirea unităților de poliție. Republica Moldova a desemnat un Reprezentant Național și a creat un Grup de Lucru responsabili de implementarea la nivel național a prevederilor inițiativei.

¹⁴ Aderând la SPAI în iunie 2001, Republica Moldova s-a angajat să adopte și implementeze instrumentele europene și internaționale în domeniul combaterii corupției, să promoveze buna guvernare la nivelul administrațiilor publice centrale și locale, să asigure transparența în afaceri, să contribuie la afirmarea unei societăți civile active etc..

¹⁵ Aliniindu-se la obiectivele Declarației Anti-Trafic de la Palermo (Italia) din decembrie 2000, Republica Moldova a convenit cu țările din regiune să realizeze activități comune anti-traffic: programe de prevenire, asistență și protejare a victimelor; reforma legislativă

sau promovarea cooperării între serviciile de poliție. Participând la respectivele proiecte și inițiative Chișinăul a urmărit să convingă UE că Republica Moldova este parte integrantă a spațiului Europei de Sud-Est.

Totdată, în paralel cu aprofundarea cooperării în PSESE, Chișinăul continuă eforturile sale în vederea aderării Republicii Moldova la noi structuri și inițiative de cooperare regională din Sud-Estul Europei, scopul urmărit fiind același, să imprime mai multă credibilitate statutului Republicii Moldova de stat sud-est european și, în acest fel, să determine UE să trateze țara noastră în bloc cu restul statelor din Europa de Sud-Est. Cu alte cuvinte, să i se acorde aceleași oportunități și perspective de dezvoltare a relațiilor sale cu UE, de care se bucură statele din Balcanii de Vest. Animată de acest obiectiv strategic, diplomația de la Chișinău a reușit să obțină, în decembrie 2003, aprobarea UE pentru includerea Republicii Moldova în calitate de observator la „Memorandumul de Înțelegere privind piața regională de electricitate în Europa de Sud-Est și integrarea acesteea în piața internă a UE”, lansat de Comisia Europeană sub egida PSESE la 15 noiembrie 2002, la Atena. Esența Memorandumului de la Atena consta în a asista statele beneficiare ale PSESE în procesul de reformare a infrastructurii lor energetice în conformitate cu standardele UE, având, însă, ca obiectiv final integrarea sistemelor naționale de electricitate din Europa de Sud-Est în piața comună de energie electrică a UE.

De asemenea, în anul 2006, după un efort diplomatic îndelungat întreprins de diplomația de la Chișinău, Republica Moldova este admisă cu drepturi depline la Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (PCESE)¹⁶. Formalizarea de jure a statutului său de membru al PCESE¹⁷ are

în acest domeniu; sensibilizarea opiniei publice asupra problemei; instruirea și pregătirea specială pentru facilitarea cooperării între grănoceri, judecători, procurori și personalul consular. În cadrul acestei inițiative, Republica Moldova a participat la implementarea proiectului Consiliului Europei „Reforma legislației penale în domeniul traficului cu ființe umane în Sud-Estul Europei”.

¹⁶ Decizia a fost luată la Summitul PCESE de la Thessaloniki (Grecia), din 4 mai 2006.

¹⁷ PCESE a fost creată în 1996 și este a inițiativă regională de cooperare politică fără a avea o structură

loc la 10 octombrie 2006, când Republica Moldova semnează Carta de Bună Vecinătate, Stabilitate, Securitate și Cooperare în Europa de Sud-Est. Evenimentul aderării la PCESE este calificat de diplomația de la Chișinău ca fiind unul de mare avengură ce „atribuie Republicii Moldova statutul de membru nu doar geografic, dar și politic a Europei de Sud-Est și reprezintă o avansare calitativă în calea spre integrarea în UE”¹⁸.

Aderarea Republicii Moldova la Acordul de Liber Schimb din Europa Centrală (CEFTA)¹⁹, la fel se înscrie în șirul acțiunilor întreprinse pentru a substanția dezideratul său de a fi considerată stat sud-est european ce merită și trebuie să fie inclus în „Pachetul Balcanilor de Vest” de integrare în UE. Republica Moldova devine membru a CEFTA la 19 decembrie 2006 în urma semnării noului Acord CEFTA²⁰. Noul

instituționalizată. Obiectivul major urmărit de PCESE este crearea unei Europe de Sud-Est al cărei viitor rezidă în pace, democrație, prosperitate economică și în integrarea ei deplină în structurile europene și euro-atlantice. Statele membre vale PCESE sunt Albania, Croația, Bulgaria, Bosnia și Herțegovina, Grecia, Macedonia, Muntenegru, Romania, Republica Moldova, Serbia și Turcia.

¹⁸ Discursul dlui Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene al RM, ținut în cadrul Reuniunii Miniștrilor Afacerilor Externe ai PCESE, ce a avut loc la Pomorie (Bulgaria), la 20 mai 2008. <http://www.mfa.md/evenimente/2757/>

¹⁹ CEFTA reprezintă cel mai important acord multilateral de liber schimb din Europa Centrală și de Sud-Est și este considerată o „antecameră” și o etapă de pregătire pentru integrarea în piața comună a UE. CEFTA a fost creată la 21 decembrie 1992, având ca membri fondatori următoarele state: Cehia, Slovacia, Polonia și Ungaria. Ulterior la ea au aderat Slovenia (1996), România (1997), Bulgaria (1999) și Croația (2003). În urma aderării lor la UE, mai întâi Cehia, Slovacia, Polonia, Ungaria și Slovenia în 2004, iar apoi România și Bulgaria în 2007 și-au încetat participarea lor la CEFTA.

²⁰ Având în vedere rolul pe care CEFTA la jucat în pregătirea statelor menționate pentru aderarea lor la UE, în 2006 România propune înglobarea în CEFTA a statelor din Balcanii de Vest plus Republica Moldova. Propunerea României se materializează la 19 decembrie 2006 prin semnarea unui nou Acord CEFTA. Noul Acord CEFTA a fost semnat în cadrul Summitului CEFTA de la București, din 19 decembrie 2006, organizat sub genericul

Acord de Liber Schimb a fost conceput pentru a îngloba în CEFTA, considerată o antecameră în drumul spre UE, toate statele din Balcanii Vest plus Republica Moldova. În acest fel, noul Acord CEFTA a înlocuit rețeau de 32 de acorduri de comerț liber semnate între statele din Europa de Sud-Est membre ale PSESE în perioada 2001 - 2004. În acest fel, Republica Moldova devine parte componentă a unei zone unice de comerț liber în Europa de Sud-Est al cărei menire este pregătirea economiilor statelor membre CEFTA pentru integrarea lor treptată în spațiul economic comun al UE.

Participarea Republicii Moldova la proiectele și activitățile PSESE, precum și aderarea sa la noi mecanisme de integrare regională din Europa de Sud-Est au ancorat țara noastră în procesele integraționiste din această regiune, au mărit vizibilitatea prezenței sale în evoluția relațiilor politico-diplomatice din Europa de Sud-Est, au contribuit la promovarea imaginii Republicii Moldova ca țara cu aspirații de integrare europeană, dar, poate cel mai important lucru de reținut, este că politica Republicii Moldova de cooperare în Sud-Estul Europei a facilitat pătrunderea și asimilarea valorilor, standardelor și practicilor europene în diferite domenii de politică internă din țara noastră.

Fără a diminua din impactul pozitiv pe care politica de cooperare regională în Sud-Estul Europei l-a avut asupra apropierii Republicii Moldova de UE, totuși, nu putem să nu constatăm că politica Chișinăului de amplificare a prestației țării noastre de stat sud-est european nu a convins UE să o includă în Procesul de Stabilizare și Asocierie al Balcanilor de Vest. Mai mult decât atât, UE continua să trateze Republica Moldova ca parte componentă a spațiului post-sovietic, alături de Ucraina, Rusia, Belarus, Armenia, Azerbaidjan și Georgia. Politica Europeană de Vecinătate (PEV)²¹ este o

„Apropiindu-ne de Europa”. Republica Moldova a semnat Acordul CEFTA alături de statele din Balcanii de Vest (Albania, Croația, Macedonia, Muntenegru, și Serbia).

²¹ PEV a fost lansată de UE în anul 2004 în contextul extinderii sale spre Est, pentru a evita apariția de noi linii de divizare între UE lărgită și statele sale vecine excluse de la politica sa de extindere. Deși PEV are elemente structurale inspirate din politica de

confirmare cât se poate de clară că Chișinăul nu a reușit să determine UE să-și calibreze viziunea sa față de Republica Moldova prin prisma apartenenței acesteea la Europa de Sud-Est. În realitate, imaginea țării noastre de parte integrantă a Europei de Sud-Est nu a acumulat masa critică necesară pentru a prevala, în mințile factorilor de decizie ai UE, asupra calității sale de parte componentă a Europei de Est, post-sovietice. Anume în această postură de stat est european, Republica Moldova a și fost inclusă în PEV²², elaborată de UE pentru a crea în jurul său un cerc de state prietene, democratice, prospere și stabile, care s-ar bucura de aceleași avantaje economice și comerciale ca și statele membre ale UE, însă, fără a li se oferi perspective clare de integrare politică în UE. În acest fel, Republica Moldova a ajuns să fie inclusă de UE într-un pachet regional ce cuprinde deopotrivă statele din Europa de Est - post-sovietică²³, precum și țări non-europene din bazinul Mării Mediteraniene²⁴, toate împreună excluse de la politica de extindere a UE.

În acest context, apare legitima întrebare de ce mult trâmbișatele succese realizate pe tărâmul politicii de cooperare regionale în Sud-Estul Europei nu s-au materializat în includerea Republicii Moldova în pachetul statelor din Balcanii de Vest cu perspective clar definite de integrare în UE?

Eșecul Chișinăului de a valorifica la maximum politica sa de cooperare regională în Sud-Estul Europei poate fi justificat parțial de oboseala extinderii ce a cuprins statele membre ale UE după aderarea la aceasta din urmă a douăsprezece noi state din Europa Centrală și de Est, în mai 2004 și ianuarie 2007, de asemenea, prin necesitatea digerării acestor două extinderi înainte de a se lansa într-un eventual nou proces de lărgire spre Est, precum și prin imperativul

extindere a UE, totuși, ea rămâne o politică diferită de cea din urmă.

²² Republica Moldova a aderat oficial la PEV, la 22 februarie 2005, în urma semnării Planului de Acțiuni cu UE, care este un instrument politic de implementare a PEV.

²³ Ucraina, Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Belarus.

²⁴ Algeria, Egipt, Israel, Iordania, Libia, Liban, Maroc, Palestina, Siria și Tunisia.

ajustării interne a structurilor supranaționale ale UE la cerințele dictate de nevoia eficientizării activității lor în condițiile creșterii numărului de state membre ale UE de la 15 la 27 de state.

Aceste considerente nu pot însă anula cauzele interne care au împiedicat diplomația de la Chișinău să ancoreze Republica Moldova la pachetul statelor din Balcanii de Vest de integrare în UE, exploatând în acest sens dimensiunea Europei de Sud-Est a cooperării regionale. Astfel, în viziunea noastră, politica Republicii Moldova de cooperare în Sud-Estul Europei a fost și, cu regret, continuă să fie afectată, în special, de trei deficiențe majore, și anume de:

- Existența unei discrepante vizibile între mesajul de integrare europeană al Republicii Moldova și eforturile autorităților de la Chișinău de a substanția acest mesaj cu un proces continuu, coerent și credibil de implementare a reformelor politice, economice și sociale obligatorii pentru avansarea pe calea integrării europene;
- Promovarea unei politici externe cu vectori oscilanți, ce are ca efect diminuarea credibilității mesajului și eforturilor de integrare europeană ale Republicii Moldova;
- Slaba capacitate instituțională destinată capitalizării oportunităților, avantajelor și perspectivelor oferite de cooperarea regională, în particular, pe dimensiunea sud-est europeană.

Fără depășirea acestor deficiențe structurale, randamentul eforturilor de integrare europeană întreprinse de Chișinău prin intermediul filierei sud-est europene a politicii sale de cooperare regională riscă să rămână și mai departe unul scăzut și în disonanță evidentă cu ambițiile europene ale Chișinăului. Evoluția Republicii Moldova din perioada 1998 – 2008 este plină de argumente ce vin să confirme concluzia noastră. Nu este un secret că anume din cauza discrepantei existente între opțiunea Republicii Moldova pentru integrarea europeană și acțiunile întreprinse de autoritățile moldovene în sensul materializării respectivei opțiuni, asupra țării noastre au planat mereu semne de întrebare

vizavi de seriozitatea angajamentului pro-Vest a Chișinăului.

Această realitate transpare cât se poate de clar din mesajele și rapoartele Departamentului de Stat al SUA și ale instituțiilor internaționale cu referire la promovarea și respectarea valorilor și libertăților democratice în Republica Moldova, în perioada 2001 – 2005, când Republica Moldova a avut mai multe șanse de a fi inclusă în pachetul Balcanilor de Vest, de cât după includerea sa în Politica Europeană de Vecinătate. De exemplu, la 27 februarie 2002, aflat într-o vizită de lucru la Chișinău, dl Steven Pifer, Asistentul Adjunct al Secretarului de Stat al SUA pentru Europa și Eurasia, susține o conferință de presă în cadrul căreia atrage atenția autorităților de la Chișinău că în ultimele luni au fost întreprinse acțiuni ce au determinat Washingtonul să se întrebe dacă Republica Moldova rămâne fidelă cursului pe calea reformei și integrare europeană²⁵. De asemenea, rapoartele Departamentului de Stat al SUA cu privire la respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anii 2001, 2002, 2003, 2004 și 2005 scot în evidență existența unor lacune serioase în domeniile importante pentru buna funcționare a democrației în Republica Moldova, precum asigurarea independenței sistemului judiciar, libertatea mass-media, accesul la informații de interes public sau implementarea și respectarea legislației în domeniile respective²⁶. La această listă pot fi adăugate și rapoartele Departamentului de Stat al SUA cu privire la starea libertății confesiunilor religioase în lume din 2001, 2002, 2003, 2004 și 2005 în care se menționează că legislația în domeniu din Republica Moldova conține încă restricții ce inhibă activitatea unor organizații religioase²⁷.

²⁵ <http://www.azi.md/news?ID=17971>

²⁶ <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2001/eur/8304.htm>;
<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2002/18381.htm>;
<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2003/27854.htm>;
<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2004/41697.htm>;
<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2005/61664.htm>
²⁷ <http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2001/5635.htm>;
<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2002/18381.htm>;
<http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2004/35473.htm>;
<http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2005/51569.htm>

Concluziile și îngrijorările la care au ajuns oficialii americani în rapoartele lor cu privire la Republica Moldova se regăsesc, de asemenea, în rapoartele Freedom House²⁸, în luările de poziție ale Organizației de Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și de Consiliul Europei vizavi de îngerințele puterii centrale în timpul alegerilor repetate pentru funcția de Guvernator al Găgăuziei din 2002²⁹, de implicare politică directă a puterii centrale în activitatea editorială a companiei „Teleradio-Moldova”³⁰, desfășurarea nesatisfăcătoare a alegerilor locale din 25 mai 2003³¹, suspendarea licențelor posturilor municipale de radio și TV, Antena C și, respectiv, Euro TV³², sau cu referire la slaba protecție investițiilor străine în țara noastră³³. Suspendarea finanțării Republicii Moldova de către Fondul Monetar Internațional (FMI) în 2003, de asemenea, a trimis Occidentului un mesaj îngrijorător despre starea reformelor economice din țara noastră³⁴.

Parcursul reformator al Chișinăului rămâne în continuare unul neuniform și ambiguu, chiar și după ce autoritățile moldovene și-au asumat angajamente concrete în relația lor cu UE, prin Planul de Acțiuni RM-UE, din 22 februarie 2005. Această stare de lucruri este expusă în rapoartele Comisiei Europene, din decembrie 2006 și aprilie 2008, cu privire la implementarea de către Chișinău a Planului de Acțiuni convenit cu UE. Ambele rapoarte remarcă existența unei discrepanțe între procesul de adoptare a legilor de către Parlament și implementarea lor efectivă de către autoritățile centrale, mai ales la capitolele cu privire la independența justiției, libertatea mass-media, combaterea corupției și dezvoltarea unui mediu de afaceri favorabil pentru atragerea investițiilor străine în economia Republicii Moldova.

²⁸ <http://www.azi.md/news?ID=24662>;

<http://www.azi.md/news?ID=34218>;

<http://www.azi.md/news?ID=37306>

²⁹ <http://www.azi.md/news?ID=21312>

³⁰ <http://www.azi.md/news?ID=22589>

³¹ <http://www.azi.md/news?ID=24184>

³² <http://www.azi.md/news?ID=27824>

³³ <http://www.azi.md/news?ID=28540>

³⁴ <http://www.azi.md/news?ID=25117>;

<http://www.azi.md/news?ID=26597>

În același timp, promovarea unei politici externe cu vectori oscilanți și conjuncturali nu a făcut decât să extindă starea de nebulozitate din jurul adevăratelor obiective de politică externă și internă urmărite de autoritățile de la Chișinău începând cu februarie 2001, când Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) a preluat pe cale democratică puterea executivă în țara noastră, anunțând că integrarea în CSI și aderarea la Uniunea Rusia-Belarus se vor număra printre obiectivele strategice ale politicii externe ale Republicii Moldova. Axarea aproape în exclusivitate pe vectorul estic în defavoare celui vestic a avut ca rezultat notoriu Memorandumul Kozak din 2003 de soluționare a conflictului transnistrean, care în cazul acceptării sale de către Chișinău ar fi plasat ferm Republica Moldova în sfera influența a Federației Ruse. Deși respins un ultima clipă Chișinău, Memorandumul Kozak a accentuat incertitudinile și precauția partenerilor occidentali față de Republica Moldova.

Aderarea Republicii Moldova la Politica Europeană de Vecinătate, prin semnarea Planului de Acțiuni RM-UE, nuanțarea Parteneriatului cu Alianța Nord-Atlantică prin negocierea și semnarea în 2006 a Planului Individual de Acțiuni cu NATO, creșterea prezenței UE și SUA în Republica Moldova începând cu 2005³⁵, impunătoarea asistență tehnico-financiară de care se bucură Republica Moldova din partea UE³⁶, toate acestea sunt semne că vectorul vestic este în măsură să prevaleze în țara noastră. Cu toate acestea, nesiguranța Occidentului față de Republica Moldova nu a dispărut. Actualmente, noiile discuții demarate de Chișinău cu Moscova,

începând cu anul 2006, cu privire la soluționarea conflictului din regiunea transnistreană, fără participarea nemijlocită a reprezentanților UE și SUA și într-o atmosferă semi-transparentă, contribuie și ele la alimentarea în continuare a suspiciunilor partenerilor occidentali vizavi de seriozitatea angajamentului nostru de integrare europeană. Nu în ultimul rând, însă, eforturile depuse de diplomația moldoveană în vederea valorificării la maxim a dimensiunii sud-est europene au fost subminate de slaba capacitate instituțională mobilizată de Guvern pentru coordonarea participării Republicii Moldova la variile inițiative regionale. Pentru majoritatea ministerilor și agențiilor guvernamentale cooperarea regională a fost și este un efort periferic activității lor primordiale, ele nedispunând, nici în prezent, de resursele umane și materiale adecvate pentru asigurarea unei implicări constante la proiectele de cooperare din Europa de Sud-Est. În aceste condiții, întreaga responsabilitate pentru promovarea cooperării regionale în spațiul Europei de Sud-Est i-a revenit Ministerului de Externe, ale cărui capacități instituționale sunt la fel limitate. Crearea unităților de integrare europeană în ministerele și agențiile guvernamentale ar fi trebuit să amelioreze situația la acest capitol. Cu regret, însă, situația s-a schimbat foarte puțin. De altfel, insuficiența pregătire a funcționarilor moldoveni în domeniul integrării europene a fost reliefată de însuși Ministrul de Externe Andrei Stratan în discursul său ținut în timpul reuniunii Comisiei Naționale de Integrare Europeană din 26 septembrie 2008.

³⁵ Începând cu anul 2005, UE și SUA sunt observatori în procesul de soluționare a problemei transnistrene în formatul "5+2". De asemenea, începând cu același an, UE are un Reprezentat Special al Consiliului UE pentru Moldova, o Delegație Permanentă a Comisiei Europene la Chișinău și o Misiune de monitorizare și asistență la frontiera moldo-ucraineană (EUBAM).

³⁶ În perioada 2007-2010, Republica Moldova va recepționa de la UE, prin Instrumentul financiar al Politicii Europene de Vecinătate (ENPI), asistență financiară în valoare de 210 milioane EURO. Republica Moldova beneficiază de cea mai mare asistență financiară pe cap de locuitor printre statele europene ale Politicii Europene de Vecinătate a UE.